

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EKONOMICKÉ ŽURNALISTIKY

Financování divadel v České republice

Financing of the Theaters in the Czech Republic

Student: Michaela Kubicová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eliška Skřídlovská

Ostrava 2012

Čestné prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 5. 5. 2012

Michaela Kubicová

Ráda bych poděkovala Ing. Elišce Skřídlovské za odborné rady a čas, který mi věnovala. Dále bych chtěla poděkovat vedení Komorní scény Aréna za poskytnutí interních materiálů.

Obsah

1.	ÚVOD	1
2.	ZDROJE FINANCOVÁNÍ KULTURY VE VEŘEJNÉM SEKTORU	2
2.1.	VEŘEJNÝ SEKTOR.....	2
2.2.	KULTURA	5
2.3.	KULTURNÍ POLITIKA	7
2.4.	FINANCOVÁNÍ KULTURNÍHO SEKTORU V ČESKÉ REPUBLICE	11
2.4.1.	<i>Financování z vlastních zdrojů.....</i>	<i>12</i>
2.4.2.	<i>Financování z veřejných zdrojů .....</i>	<i>12</i>
2.4.3.	<i>Financování ze soukromé podpory.....</i>	<i>14</i>
2.5.	DIVADELNÍ TRH.....	16
2.6.	FINANCOVÁNÍ DIVADEL V ČR.....	17
2.6.1.	<i>Soukromé prostředky.....</i>	<i>17</i>
2.6.2.	<i>Veřejné prostředky .....</i>	<i>17</i>
2.7.	MULTIPLIKAČNÍ EFEKTY DOTACÍ DO DIVADEL.....	19
2.8.	MODEL Y PROVOZOVÁNÍ DIVADEL.....	20
2.8.1.	<i>Divadlo veřejné služby .....</i>	<i>21</i>
2.8.2.	<i>Divadlo jako soukromý podnik.....</i>	<i>22</i>
2.8.3.	<i>Divadlo jako nezávislá nezisková organizace .....</i>	<i>23</i>
3.	ROZBOR ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH DIVADEL, JEJICH SROVNÁNÍ	25
3.1.	OSTRAVA, MĚSTO KULTURY.....	25
3.2.	OSTRAVSKÁ DIVADELNÍ SCÉNA	26
3.3.	KOMORNÍ SCÉNA ARÉNA	28
3.3.1.	<i>Činnost a hospodaření v roce 2008.....</i>	<i>30</i>
3.3.2.	<i>Činnost a hospodaření v roce 2009.....</i>	<i>31</i>
3.3.3.	<i>Činnost a hospodaření v roce 2010.....</i>	<i>32</i>
3.4.	DIVADLO PETRA BEZRUČE	34
3.4.1.	<i>Činnost a hospodaření v roce 2008.....</i>	<i>36</i>
3.4.2.	<i>Činnost a hospodaření v roce 2009.....</i>	<i>36</i>
3.4.3.	<i>Činnost a hospodaření v roce 2010.....</i>	<i>37</i>
3.5.	SROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ	38
4.	VYUŽITÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY V MÉDIÍCH	40
5.	ZÁVĚR.....	50

1. ÚVOD

Téma zaměřené na financování divadel jsem si vybrala především kvůli jeho aktuálnosti. Není novinkou, že se v posledních letech dotace na kulturu neustále snižují a ve srovnání s většinou států Evropské unie jsou příspěvky na kulturu v České republice podstatně nižší. Neustále dochází ke snižování finanční podpory divadel a kultury jako celku. Tyto kroky mají za následek finanční nesnáze, v některých případech také existenční problémy, ať už přímo divadel či jiných kulturních subjektů. Tímto přístupem dochází k degradaci významu kultury pro dnešní společnost.

Cílem mé bakalářské práce je přiblížit financování divadel v kontextu české kulturní politiky, na které navazuje rozbor financování a činnosti konkrétních divadelních subjektů – pro demonstraci dané problematiky byla vybrána dvě ostravská divadla.

Bakalářská práce je rozdělena do tří částí. První část je věnována teoretickému vymezení důležitých pojmů souvisejících s řešenou problematikou – definice veřejného sektoru, kultury, kulturní politiky a financování kultury v rámci ČR. Dále je kapitola zaměřena na charakteristiku tuzemského divadelního trhu, financování divadel, multiplikační efekty divadla a modely provozování divadel v ČR.

Ve druhé části práce se seznámíme se současnou situací financování kultury ve městě Ostrava, které bude demonstrováno na příkladu dvou divadel – Komorní scény Aréna a Divadla Petra Bezruče. Tyto dva divadelní subjekty jsem si nevybrala zcela náhodně. Zatímco Komorní scéna Aréna je příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem je statutární město Ostrava, Divadlo Petra Bezruče je provozováno Divadelní společností Petra Bezruče, s.r.o.. Rozbor se bude týkat především činnosti, financování a hospodaření vybraných divadel v letech 2008 – 2010. Následná komparace bude zaměřena na porovnání vybraných ukazatelů za sledované období.

Třetí část práce je zaměřena na využití řešené problematiky v médiích. Zpracovala jsem mimo jiné článek o festivalu činoherního divadla Dream Factory Ostrava, rozhovor s tajemnicí festivalu, recenzi divadelního představení a anketu reflektující vztah občanů Ostravy k místním divadlům.

Při zpracovávání bakalářské práce jsem využila odbornou literaturu, elektronické zdroje a veřejně dostupná statistická data. Ve druhé části práce, která je zaměřena na rozbor činnosti konkrétních divadelních subjektů mi byly nápomocny zapůjčené interní materiály – zprávy o hodnocení činnosti a hospodaření Komorní scény Aréna.

2. ZDROJE FINANCOVÁNÍ KULTURY VE VEŘEJNÉM SEKTORU

Pro snazší orientaci a lepší porozumění textu v následující kapitole vysvětlím elementární pojmy jako veřejný sektor, kultura, kulturní politika a nastíním financování kulturního sektoru v České republice. Dále se zaměřím na divadelní trh v ČR, jeho financování a multiplikační efekt divadla. V závěru kapitoly vymezím základní modely provozování divadel.

2.1. VEŘEJNÝ SEKTOR

V současné době mají všechny vyspělé ekonomiky světa charakter ekonomiky smíšené. Hovoříme o tzv. třisektorové ekonomice, ve které existuje tržní sektor, sektor domácností a sektor veřejný. Základní definice veřejného sektoru hovoří o takovém „majetku“, který je zcela nebo částečně financován z veřejných rozpočtů. Financování z veřejných peněžních prostředků může být prováděno dvojím způsobem, a to buď přímým napojením na veřejný rozpočet nebo formou poskytování dotací. Do veřejného sektoru patří ty části národního hospodářství, které jsou vlastněny a řízeny veřejnou správou (policie, armáda, justice aj.) nebo odvětví, jejichž podíl veřejných zdrojů přesahuje více než polovinu jejich celkových příjmů (školství, zdravotnictví, věda a výzkum, kultura, tělesná kultura a sport, sociální služby aj.). Veřejný sektor zaměstnává podstatnou část obyvatelstva, tudíž má významný podíl na tvorbě hrubého domácího produktu země.¹

Mezi základní funkce veřejného sektoru patří:²

- zajistit potřebný objem veřejných statků pro obyvatelstvo,
- efektivně alokovat finanční prostředky z veřejných rozpočtů,
- přispět k ekonomickému růstu zajištěním vzdělání a zvyšováním kvalifikace,
- vytvořit podmínky pro zkvalitnění lidského života,
- dosáhnout větší spravedlivosti v rozdělování.

---

¹ HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 2. vyd. Opava: Optys, 2007. 207 s. ISBN 80-85819-60-0.

² NAHODIL, František a kol. *Ekonomika veřejného sektoru a její financování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. str. 15. ISBN 978-80-7380-162-5.

Ve veřejném sektoru vystupují aktéři státní správy a samosprávy. Účast státní správy ve veřejném sektoru je upravena zákonem č. 2/1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, tzv. kompetenčním zákonem, který upravuje působnost vládních institucí. Fungování samosprávy podléhá právní úpravě dle zákona č. 129/2000 Sb. o krajích a zákona č. 128/2000 Sb. o obcích.³

Mezi instituce působící ve veřejném sektoru patří především Parlament České republiky, který plní funkci zákonodárnou a vláda České republiky, která je orgánem exekutivním. Vláda mimo jiné formuluje hlavní cíle jednotlivých veřejných politik a poté v parlamentu předkládá návrhy na způsob jejich financování. Důležitou roli ve veřejné politice hrají také jednotlivá ministerstva, která nesou zodpovědnost za realizaci daných veřejných politik. Získáváním a alokací finančních zdrojů pro jejich fungování se zabývá rozpočtová politika, za jejíž realizaci zodpovídá správce rozpočtové kapitoly. Zpravidla se jedná o ministra daného resortu. Nakládání s veřejnými zdroji musí být hospodárné a ekonomicky racionální, což je správce rozpočtové kapitoly, dle zákona o finanční kontrole, povinen doložit. Vnější kontrolu nakládání s veřejnými zdroji provádí Nejvyšší kontrolní úřad. Za komplexní realizaci rozpočtové politiky státu je zodpovědné Ministerstvo financí ČR. V případě samosprávy plní klíčovou roli krajská či obecní zastupitelstva, která projednávají a schvalují rozpočet příslušných municipalit. Také v tomto případě jsou orgány samosprávy povinny provádět rozpočtovou politiku hospodárně, efektivně a účelně (Ochrana a kol., 2010).

Veřejný sektor se člení dle kritéria potřeb do šesti bloků podle odvětví, ve kterém působí (Nahodil a kol., 2009):

- odvětví společenských potřeb – veřejná správa, policie, justice, armáda,
- odvětví rozvoje člověka – školství, kultura, zdravotnictví, sociální služby aj.,
- odvětví poznání a informací – věda a výzkum, informace, masmédia,
- odvětví techniky a infrastruktury – doprava, energetika, spoje aj.,
- odvětví privátních statků podporovaných z veřejných rozpočtů – bydlení aj.,
- existenční jistoty – zaměstnanost, sociální zabezpečení, životní prostředí.

---

³ OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance. Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

Tab. 2.1 Základní charakteristické rysy dle různých pohledů na veřejný sektor

Systémový pohled	Veřejný sektor je podsystémem smíšené ekonomiky.
Správní pohled	Veřejný sektor je spravován veřejnou správou, kterou tvoří podsystém státní správy a podsystém samosprávy.
Institucionální pohled	Ve veřejném sektoru existují dva základní druhy institucí - a to instituce státní (např. ministerstva) a instituce samosprávné.
Vlastnictví	Ve veřejném sektoru existuje veřejné vlastnictví, a to ve formě státního vlastnictví a vlastnictví samospráv (vlastnictví samosprávných celků či vlastnictví obcí).
Kritérium rozhodování	Kritériem rozhodování ve veřejném sektoru je veřejný zájem.
Financování veřejných aktivit	Financování veřejných aktivit je realizováno ze soustavy veřejných rozpočtů.

Pramen: OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance. Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

Podniky a organizace působící ve veřejném sektoru České republiky lze rozdělit dle Haláska (2007) následovně:

a. Státní a komunální podniky

Do této skupiny jsou řazeny podniky, jejichž majetek je ve vlastnictví státu, ale řízeny jsou právníckými osobami. Tyto podniky mají pro Českou republiku význam a jejich zachování je v zájmu státu. Příkladem je Česká pošta nebo Lesy ČR.

b. Organizační složky

- Státu napojené na státní rozpočet
- Územních samospráv napojených na příslušný územní rozpočet

Organizační složky (dále jen OS) jsou specializované organizace, zřizované na základě zřizovací listiny, které jménem svého zřizovatele hospodaří s prostředky jeho rozpočtu. Zřizovací listina musí obsahovat označení zřizovatele, název a sídlo OS, datum vzniku a dobu, na kterou je OS zřizována, určení majetku, který zřizovatel svěřuje OS a organizační uspořádání. OS státu hospodaří s prostředky státního rozpočtu, které jsou stanoveny správcem příslušné kapitoly. OS státu je povinna zajistit co nejhospodárnější plnění určených úkolů. Příjmy OS státu jsou příjmy státního rozpočtu a výdaje jsou výdaji státního rozpočtu.

c. Příspěvkové organizace

- Státu
- Územních samospráv

Jejich zřizovatelem může být stát – ústřední orgány státní správy, nebo územní samospráva – kraje, obce, či svazky obcí. Pokud jsou příspěvkové organizace (dále jen PO) zřizovány ústředními orgány státní správy, získávají ze státního rozpočtu příspěvek na svou činnost. Pokud PO zřizuje samospráva, příspěvky na jejich provoz zajišťují rozpočty krajů, obcí, či jejich svazků.

PO vzniká zápisem do obchodního rejstříku, zřizovatel je povinen vydat zřizovací listinu, která obsahuje název zřizovatele, sídlo, název a IČO organizace, vymezení účelu činnosti a doby, na kterou je PO zřizována, vymezení majetkových práv a majetku samotného, označení statutárních orgánů a okruhy doplňkové činnosti (tato činnost však nesmí narušovat plnění účelu hlavního a sleduje se odděleně). PO hospodaří jednak s peněžními prostředky z rozpočtu svého zřizovatele, ale také se ziskem z vlastní činnosti, peněžními prostředky ze svých fondů (rezervní fond, investiční fond, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb) a peněžitými dary. PO je povinna hospodařit co nejúspornějším způsobem a dodržovat finanční vztahy ke státnímu rozpočtu. Výsledek hospodaření tvoří VH z hlavní činnosti a zisk z jiné činnosti po zdanění. Případnou ztrátu je PO povinna uhradit. K těmto účelům slouží rezervní fond, ztrátu je možno uhradit také z rozpočtu zřizovatele nebo z případného zisku v roce následujícím.

2.2. KULTURA

Pojem kultura (lat. Kultura, cultus, colere) je nesmírně široký, mnohoznačný a pokrývá téměř celý rozsah života společnosti. Jednotlivé významy se vzájemně prolínají a jednotlivé přístupy k definici zpravidla souvisejí s věcným kontextem, pro který je daný pojem využíván. Pro konkrétní vystižení pojmu je tedy potřeba vzít v potaz především souvislosti a účel, pro který jej chceme využít (Patočka, 2008).⁴

Definice podle dokumentu Ministerstva kultury, zaměřujícího se na kulturní politiku, vymezuje pojem kultura následovně: „Kultura tvoří bohatství a zároveň napomáhá překonávat důsledky sociálních rozdílů, přispívá ke vzdělanosti, kreativitě, sebedůvěře i hrdosti

---

⁴ PATOČKA, Jiří a Eva HEŘMANOVÁ. *Lokální a regionální kultura v České republice*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.

na regionální, národní i „nadnárodní“ kulturní dědictví. Pomáhá chápat svět v jeho integrální podobě, tj. s minulostí, současností i budoucností.“⁵

Mezi nepopíratelné přínosy kultury pro společnost patří napomáhání celkové integraci společnosti, výchovně – vzdělávací funkce, schopnost propojení České republiky s vnějším světem a zároveň zachovávání české kultury a s tím spojené prohlubování národní identity. Kultura je také významným hospodářským odvětvím. Na jedné straně spotřebovává veřejné prostředky ze státního rozpočtu a z rozpočtů komunálních, ovšem významnou měrou se podílí také na jejich vytváření. Kultura plní významnou sociální funkci, poskytuje smysluplnou náplň volného času a je také důležitým preventivním faktorem před narkomanií, gamblerstvím, kriminalitou a dalšími sociálně patologickými jevy. Zároveň přispívá k lepšímu vzájemnému pochopení občanů různých národnostních etnik a stává se tak prostředkem boje proti xenofobii a rasismu.⁶

Říká se, že úroveň kultury zrcadlí úroveň národa. Pravdou je, že kultura plní v lidské společnosti významnou úlohu a její funkce by neměla být bagatelizována. Na přílišné podceňování významu kultury ve společnosti poukázal také spisovatel, dramatik a první prezident České republiky, slovy Václava Havla: *„Spíš než jako koření života by měla být kultura opět vnímána jako vzduch, který dýcháme. A investice do kultury, ať už ze zdrojů státních, či soukromých, by neměly být vnímány jako bohulibé příspěvky na zpříjemnění života, nebo dokonce hledání dalších a dalších způsobů, jak zabíjet čas a čelit nudě, ale naopak jako pomoc všemu, co hledá a dává našemu životu smysl. Pojem kultury by měl nabýt tedy daleko širšího významu, než jaký dnes převážně mívá.“*⁷

V souvislosti s kulturou se často hovoří také o pojmu kulturní kapitál, který představuje ekonomicky vyčíslitelný statek. Za kulturní kapitál můžeme označit nejen kulturní dědictví a kulturní instituce, ale také veličiny nemateriálního charakteru jako například vzdělání nebo kulturní, estetické či duchovní hodnoty. Zájem společnosti by mělo být rozpoznat a definovat svůj kulturní kapitál, ten pak dále rozvíjet a využívat.⁸

Na provozování rozličných kulturních aktivit je třeba nahlížet jako na realizaci veřejného zájmu. Kulturní aktivity, které naplňují veřejný zájem jsou definovány jako kulturní služby a instituce, které veřejnou službu v oblasti kultury zajišťují či zprostředkovávají, mají

⁵ MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Státní kulturní politika na léta 2009 – 2014*. [online]. [25. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-politika/kulturni-politika-fresh.pdf>, str. 2.

⁶ MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Kulturní politika v České republice*. Praha, 2001. 82 s. ISBN 80-86310-18-3.

⁷ DVOŘÁK, Jan. *Management divadla – antologie textů*. 2. vyd. Praha: Pražská scéna, 2004. 196 s. ISBN 80-86102-50-5.

⁸ DVOŘÁK, Jan. *Malý slovník managementu divadla*. 1. vyd. Praha: Pražská scéna, 2005. 311 s. ISBN 80-86102-49-1.

zpravidla veřejně prospěšný charakter. V České republice je přístup občanů ke kultuře zajištěn v základním ústavním dokumentu. Listina základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku ČR vymezuje v souvislosti s kulturou následující základní práva občanů⁹:

- právo občana svobodně a reálně se podílet na užití a výkonech kultury,
- právo na přístup k informacím,
- právo na ochranu kulturního dědictví a přístupu k němu,
- právo na svobodu slova,
- právo na svobodu tvorby a šíření jejich výsledků,
- právo na nezcizitelnost osobního práva k dílům a odměnu za užití duševního vlastnictví.

Ústředním orgánem státní správy pro oblast kultury je dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, Ministerstvo kultury. Mezi hlavní oblasti, na které se ministerstvo orientuje, patří: umění, kulturně výchovná činnost, kulturní památky, církve a náboženské společnosti, tisk (včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků), přípravy návrhů zákonů a jiných právních předpisů pro oblast rozhlasového a televizního vysílání, provádění autorského zákona, výroba a obchod v oblasti kultury.

2.3. KULTURNÍ POLITIKA

Kulturní politika je disciplína, která na kulturu nahlíží, mimo jiné, ekonomickým pohledem. V kulturní politice státu není jediným účelem tvorba nebo samotné zachování kulturních hodnot, ale poukazuje také na zdrojový potenciál kultury v národním hospodářství. Kulturní politika si klade za cíl především zapojení kultury do procesů evropské i globální ekonomické integrace a o využití kulturních zdrojů ve prospěch ekonomického rozvoje státu.¹⁰

Mezi hlavní cíle kulturní politiky, které byly definovány v dokumentu Ministerstva kultury s názvem „Kulturní politika České republiky“, patří zejména:¹¹

---

⁹ NEKOLNÝ, Bohumil a kol. *Divadelní systémy a kulturní politika*. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2006. 152 s. ISBN 80-7008-197-X.

¹⁰ PATOČKA, Jiří a Eva HEŘMANOVÁ. *Lokální a regionální kultura v České republice*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.

¹¹ MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Kulturní politika v České republice*. Praha, 2001. str. 12. ISBN 80-86310-18-3.

- garantovat ochranu svobody tvorby umělců a tvůrců vytváření podmínek pro využívání této svobody,
- vytváření podmínek pro realizaci kulturních aktivit občanů zejména na základě občanského sdružování,
- vytváření podmínek pro decentralizaci rozhodovacích pravomocí v celém kulturním systému,
- garantovat rovnost přístupu občanů ke kulturnímu bohatství a usnadnění přístupu znevýhodněným společenským skupinám, především menšinám nebo osobám se zdravotním postižením aj.,
- garantovat ochranu kulturního dědictví a podporovat péči o ně,
- garantovat svobodný přístup občanů k informacím, podporovat výměnu informací uvnitř systému kultury, mezi systémem kultury a vnějším prostředím bez ohledu na jazykové a administrativní hranice,
- podpora výchovy a osvěty v systému tvorby a užívání kulturních statků,
- brzdění negativních vlivů komercializace kultury.

Podle Dvořáka (2005) je kulturní politika především postoj k umění, který chápe kulturu jako veřejnou službu. Hlavním účelem této disciplíny je především strategie účinnější státní podpory umění. Kulturní politika má působnost na různých úrovních, může se jednat o obec, kraj, region, Českou republiku nebo Evropskou unii. „Je to umění řídit umění, uskutečňované mj. cestou cílených dotací, legislativní, institucionální i jiné podpory.“¹² Nástroje kulturní politiky autor vymezil následovně:

- **institucionální a řídicí** – zřizování a vedení institucí státu, veřejné správy a samosprávy, dotační programy, péče o prezentaci umělecké tvorby, mezinárodní spolupráce, kulturní reprezentace v zahraničí a proexportní politika aj.,
- **ekonomické** – příspěvky, dotace, granty, daňové úlevy aj.,
- **legislativní** – ochrana svobody pro umělce a tvůrce, ochrana autorských práv, garance rovného přístupu občanů ke kultuře, příprava nových právních norem aj.,
- **metodické** – informační systémy a databáze, informovanost a popularizace kultury, školení a vzdělávání, ceny a ocenění, podpora kulturní a estetické výchovy aj.

---

¹² DVOŘÁK, Jan. *Malý slovník managementu divadla*. 1. vyd. Praha: Pražská scéna, 2005. str.129. ISBN 80-86102-49-1.

Hlavní cíle směřování kulturní politiky České republiky na probíhající období jsou definovány v dokumentu Ministerstva kultury „Státní kulturní politika na léta 2009-2014“. Česká republika se zavázala, že v průběhu těchto pěti let bude usilovat převážně o to, aby se v budoucnu znovu stala křižovatkou kultur ve středu Evropy, a aby díky své výhodné geografické poloze i tradici pozitivně využívala evropské i globální kulturní vlivy. Dalším z cílů je svobodná a otevřená tvorba vlastní kultury, ale také ochraňování kulturních hodnot zděděných. Kultura by měla být uplatněna ve všech oblastech života společnosti. Stát si za hlavní úkol klade především obohacování života občanů prostřednictvím vytváření optimálních vazeb mezi kulturou a jejich každodenním životem. Cílem je zvýraznění role kultury v profesním i individuálním růstu občanů a zpřístupnění hodnot kultury občanům. Rovněž považuje za důležité podporovat rozvoj kreativních schopností ve vzdělání, výzkumu a hospodářství. Nechce opomenout ani motivování dárcovství, ale především zajištění dostatečných zdrojů pro zachování a tvorbu kulturních hodnot. Státní podpora bude zaměřena mimo jiné také na ty aspekty kultury, které mohou přinášet impulsy také pro jiné sektory. Na těchto principech bude lze stavět základy budoucí konkurenceschopnosti České republiky.¹³

Usnesením vlády ČR č. 1452 o Státní kulturní politice na léta 2009 – 2014 byl mimo jiné zadán úkol týkající se každoročního hodnocení přínosů kultury, která zahrnuje také vyhodnocení ekonomické. V současné době je na internetových stránkách Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu k dispozici první evaluace – dokument Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009, ve kterém autoři, mimo jiné, uvádí následující hodnoty:¹⁴

- veřejné výdaje na kulturu dosáhly výše 28,289 mld. Kč,
- soukromé výdaje dosáhly hodnoty 88,923 mld. Kč,
- ostatní výdaje dosáhly hodnoty 284 mil. Kč,

---

¹³ MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Státní kulturní politika na léta 2009 – 2014*. [online]. [20. 5. 2012] Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-politika/kulturni-politika-fresh.pdf>.

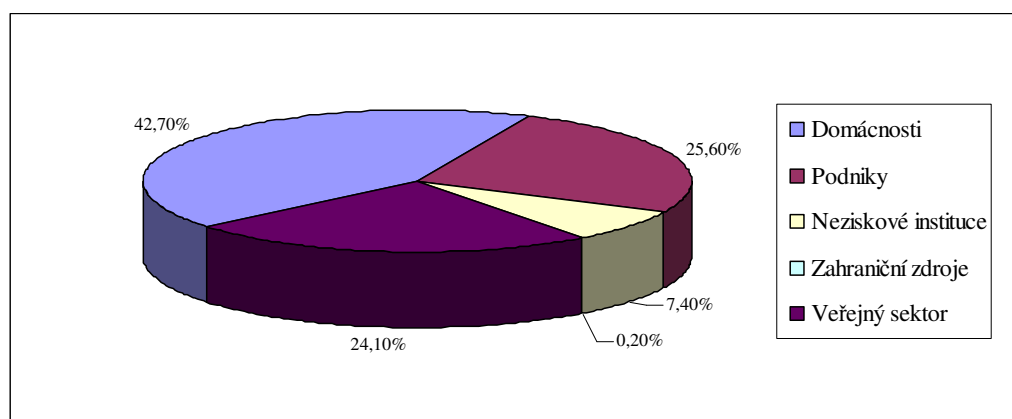
¹⁴ NIPOS. *Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009*. [online]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wpcontent/uploads/2010/01/Vysledek_uctu_kultury_CR_za_rok_2009.pdf.

Tab. 2.2 Zdroje financování kultury za rok 2009 (v mil. Kč)

Veřejné zdroje	Ústřední vládní instituce	8 162
	Místní vládní instituce	20 127
Soukromé zdroje	Výdaje domácností	50 169
	Nefinanční a finanční podniky	30 101
	Nevládní neziskové instituce	8 653
Ostatní	Zahraniční zdroje (zdroje z EU a jiných mezinárodních institucí)	284
CELKEM		117 496

Pramen: NIPOS. *Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009*. [online]. [4. 5. 2012]. Dostupný z: [//www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2010/01/Vysledek_uctu_kultury_CR_za_rok_2009.pdf](http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2010/01/Vysledek_uctu_kultury_CR_za_rok_2009.pdf). Vlastní zpracování, 2012.

Graf 2.1 Procentní vyjádření podílů jednotlivých zdrojů financování kultury za rok 2009

Pramen: NIPOS. *Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009*. [online]. [4. 5. 2012]. Dostupný z: [//www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2010/01/Vysledek_uctu_kultury_CR_za_rok_2009.pdf](http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2010/01/Vysledek_uctu_kultury_CR_za_rok_2009.pdf). Vlastní zpracování, 2012.

- podíl tržeb za vlastní výkony na celkových příjmech kulturních institucí byl procentuálně vyčíslen na 78%,
- ekonomická soběstačnost, kterou vyjadřuje relace mezi tržbami za vlastní výkony a celkovými výdaji kulturních institucí, dosáhla v průměru 82,6%.

Tab. 2.3 Celkové příjmy a výdaje kulturních institucí za rok 2009 (v mil. Kč)

Příjmy (výnosy) celkem	202 776
• Z toho tržby za vlastní výkony	158 763
Výdaje (náklady) celkem	192 174
• Z toho spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	120 901
• Z toho osobní náklady	34 229
• Z toho ostatní výdaje (náklady)	37 044
Rozdíl příjmů(výnosů) a výdajů (nákladů)	10 602

Pramen: NIPOS. *Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009*. [online]. [4. 5. 2012]. Dostupný z: [//www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2010/01/Vysledek_uctu_kultury_CR_za_rok_2009.pdf](http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2010/01/Vysledek_uctu_kultury_CR_za_rok_2009.pdf). Vlastní zpracování, 2012.

2.4. FINANCOVÁNÍ KULTURNÍHO SEKTORU V ČESKÉ REPUBLICE

Financování kultury využívá především ekonomických nástrojů kulturní politiky. Jak tvrdí Patočka a Heřmanová (2008, str.133), „vztah ekonomiky a kultury lze tedy charakterizovat jako množinu přímých a nepřímých vztahů, které zahrnují jak otázku zbytnosti kultury v té které společnosti, tak otázku efektivnosti financování kultury z veřejných či soukromých zdrojů, otázku míry komercializace kultury a umění a v neposlední řadě i obecnější otázku vztahu prosperity společnosti ke stavu a úrovni kultury.“

Podporu veřejných kulturních služeb zajišťuje stát prostřednictvím Ministerstva kultury, které jej v oblasti kultury navenek zastupuje a zastává funkci jednatele. Financování kultury v České republice je primárně ošetřeno následujícími třemi zákony¹⁵:

- zákon ČNR č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky, ve znění zákona č. 482/2004 Sb. a zákona č. 342/2006 Sb,
- zákon ČNR č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, ve znění zákona č. 273/1993 Sb. a zákona č. 482/2004 Sb. a zákona č. 342/2006 Sb,
- zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů.

Trh kultury je velmi specifickým odvětvím a financování kulturních statků z veřejných zdrojů je nezbytné. Produkci, oceňování a distribuci kulturních statků nelze svěřit pouze trhu hned z několika důvodů. Především proto, že v tržním prostředí je hlavním cílem dosahování maximálního zisku a nerespektuje se tzv. vnitřní hodnota. Tuto hodnotu kulturní statky přinášejí jak jejich spotřebitelům, kteří získají např. kulturní zážitek, tak producentům, pro které je měřítkem úspěchu nejen materiální zisk, ale také spokojenost občanů. Dalším argumentem je to, že trh sám o sobě nedokáže zabezpečit neziskovou produkci kulturních statků v dostatečném množství, kvalitě a čase. Soukromý podnikatel, provozující divadlo či galerii bez jakýchkoliv dotací, nemůže dost dobře zajistit dostatečnou produkci kulturních statků. Nemůžeme opomenout také vznik pozitivních externalit, ke kterému dochází spotřebou většiny kulturních statků. Prostřednictvím podpory produkce a spotřeby kulturních

---

¹⁵ MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Komparace systémů finanční podpory kultury v ČR s vybranými vyspělými státy*. [online]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-politika/Studie-a-analyzy/Komparace-systemu-financi-podpory-kultury-v-CR-s-vybranymi-vyspelymi-stat.pdf>.

statků tak dochází ke zlepšování celkových sociálních a ekonomických poměrů ve společnosti.¹⁶ Autoři Peková, Pilný a Jetmar (2008) vymezili následující rozdělení výdajů na financování kultury v České republice:

2.4.1. Financování z vlastních zdrojů

Kulturní instituce k financování své činnosti využívají tržní prostředky, které získaly svým působením na trhu. Jedná se o finanční prostředky získané vlastní činností – u kulturních institucí jsou to například tržby ze vstupného, z pronájmu prostor nebo z prodeje programů či dárkových předmětů.

2.4.2. Financování z veřejných zdrojů

Finanční podpora z veřejných zdrojů může být udělena vybrané kulturní instituci formou přímou nebo nepřímou. V případě přímé formy se jedná především o podporu centrálních či lokálních vlád. Pokud chce kulturní instituce získat finanční podporu, musí se přizpůsobit daným požadavkům ze strany státu. Dotace z veřejných zdrojů bývají poskytovány pouze těm institucím působícím na poli kultury, které splňují kritéria vyhlášená vládou a vykazují stanovené žádoucí aktivity. Tato podpora může mít podobu subvencí, cen, grantů nebo loterijních fondů. Nepřímou formou rozumíme například úlevy na daních pro instituce působící v daňových systémech centrálních či lokálních vlád. Tato nepřímá forma financování se opírá o zvláštní legislativní opatření, která zajišťují zvláštní zdroje prostředků pro kulturu. Kulturní instituce mohou být financovány ze státního rozpočtu, a to buď na centrální či místní úrovni.

Tab. 2.4 Přímá a nepřímá veřejná podpora organizacím ve státním nebo nestátním neziskovém sektoru

Přímá podpora	Nepřímá podpora
Financování institucí z veřejných rozpočtů	Daňová zvýhodnění institucí ve veřejném (státním a municipálním) a neziskovém nestátním sektoru
Poskytování dotací a grantů	
Programové financování v rámci veřejných výdajových programů	

Pramen: HAMERNÍKOVÁ, Hana. *Financování ve veřejném a neziskovém nestátním sektoru*. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. 213 s. ISBN 80-902-7523-0.

¹⁶ PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav a JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI Publishing, s.r. o., 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

- **Prostředky z centrálních zdrojů**

Centrální úroveň je reprezentována především státním rozpočtem – rozpočtem Ministerstva kultury. Mezi další zdroje státní podpory kultury patří fondy – Státní fond kultury ČR, jehož prostřednictvím dochází k finanční podpoře kulturních projektů a Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie, který zajišťuje finanční podporu projektům filmovým. Tyto fondy spravuje ministerstvo kultury České republiky a za hospodaření zodpovídá ministr kultury ČR.

- **Rozpočet ministerstva kultury** – finanční prostředky rozpočtu MK jsou využívány především na financování příspěvkových organizací MK ČR, poskytování příspěvku na památkovou péči, příspěvky na financování grantů pro občanská sdružení, dotace územním rozpočtům, zajištění provozu vlastního úřadu ministerstva aj.
- **Státní fond kultury ČR** – fond je právnickou osobou, zřízenou zákonem České národní rady č. 239/1992 Sb. o Státním fondu kultury České republiky. Mezi základní finanční zdroje fondu patří výnosy z majetkových účastí ČR na podnikání právnických osob v kultuře (mimo filmový průmysl), výnosy z cenných papírů nabytých fondem, výnosy z komerčních pronájmů nemovitostí, dotace ze státního rozpočtu a výnosy z veřejných sbírek a loterií organizovaných fondem, výnosy z pohlednic, plakátů a dalších tisků vydávaných Fondem aj. V roce 2004 fond stagnoval a potýkal se s finančními problémy. V následujících letech nebylo možné použít na podporu kulturních činností finanční prostředky fondu, jelikož nebyla zvolena Rada, která o rozdělování prostředků rozhodovala. Činnost Státního fondu kultury ČR byla v roce 2011 jmenováním Rady Fondu Poslaneckou sněmovnou Parlamentu opět obnovena.
- **Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie** – fond je právnickou osobou, zřízenou zákonem České národní rady č.241/1992 Sb. o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie. Základním příjmem fondu jsou příplatky k ceně vstupného na filmová představení. Finanční prostředky uvedených fondů jsou poskytovány ve formě účelových dotací, půjček nebo návratných finančních výpomocí. Polovinu příslušných nákladů je žadatel povinen hradit ze svých zdrojů.

- **Prostředky z místních zdrojů**

Místní úrovní rozumíme územní rozpočty krajů, obcí či městských částí. Finanční prostředky pro místní kulturu můžeme rámcově rozdělit do těchto základních skupin; Peková, Pilný a Jetmar, (2008, str. 417):

- prostředky rozpočtů municipalit,
- prostředky rozpočtů krajských úřadů,
- prostředky státního rozpočtu,
- příjmy z hospodářské činnosti kulturních organizací,
- tržby od obyvatel – spotřebitelů kulturních statků,
- ostatní zdroje – sponzorské dary, příspěvky aj.

2.4.3. Financování ze soukromé podpory

Pakliže kulturní instituce nedosahuje tržeb, které by pokryly náklady na její činnost a nezíská ani dostatečnou finanční podporu z veřejných zdrojů, je třeba hledat alternativní formy financování. Finanční prostředky je možné získat také prostřednictvím soukromé podpory, která je reprezentována především neziskovými organizacemi, soukromými firmami nebo individuálními dárci. Je třeba zdůraznit, že do této kategorie neřadíme pouze finanční pomoc, ale též věnovaný čas nebo práci bez nároku na vyplacení odměny. Níže jsou zmíněny nejčastější formy soukromé podpory kulturních institucí:¹⁷

- **Dárcovství**

Podstata dárcovství jako formy podpory kulturních institucí spočívá ve věnování peněžitých či nepeněžitých darů bez nárokování zpětné výhody. Satisfakcí dárci je osobní uspokojení a zvýšení občanského sebevědomí.

- **Sponzoring**

Zásadní rozdíl mezi sponzorstvím a dárcovstvím je v tom, že zatímco dárci poskytuje finanční prostředky zcela nezjištěně, sponzorovi instituce za jeho materiální pomoc poskytne odměnu. Sponzorský příspěvek je tedy chápán jako platba za poskytnutí takovéto služby. Zpravidla se jedná o propagační a reklamní služby. V případě kulturních institucí to mohou být volné vstupenky na kulturní akce, vystavení loga společnosti v prostorách instituce,

---

¹⁷ MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Komparace systémů finanční podpory kultury v ČR s vybranými vyspělými státy*. [online]. [28. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-politika/Studie-a-analyzy/Komparace-systemu-financi-podpory-kultury-v-CR-s-vybranymi-vyspelymi-stat.pdf>.

na internetových stránkách, případně reklama na propagačních materiálech. Smlouva v tomto případě není smlouvou darovací, ale smlouvou o reklamě.

- **Fundraising**

Pojem fundraising vyjadřuje cílené získávání finančních prostředků na chod a aktivity spojené s činností organizace. Nejedná se však pouze o vyhledávání možností zisku dotací z veřejných rozpočtů v podobě grantů a programových dotací. Fundraising je činnost, která vyžaduje maximální profesionální přístup a zpravidla také alespoň základní znalost marketingu, především schopnost účelně využívat jeho nástrojů v praxi.

- **Dobrovolnictví**

„Dobrovolnictví je vědomá, svobodně zvolená činnost ve prospěch druhých, kterou poskytují občané bezplatně. Dobrovolník dává vědomě část svého času, energie a schopností ve prospěch činnosti, která je časově i obsahově vymezena.“¹⁸ Dobrovolník tedy vykonává pracovní činnost ve prospěch dané instituce, a to bez nároku na odměnu. Tento pracovní vztah je smluvně a právně upraven. Na rozdíl od běžného pracovního poměru však nepodléhá zákoníku práce, ale občanskému zákoníku.

Dobrovolnictví v oblasti kultury není v České republice rozšířené tak, jako je tomu v ostatních zemích Evropy. Ve Velké Británii tvoří dobrovolníci podstatnou část zaměstnanců v kulturních institucích. Například divadlo Arcola v Londýně začínalo s pouhými dvěma kmenovými zaměstnanci jako organizace založená na dobrovolnících. V současné době se divadlo zprofesionalizovalo, nicméně dobrovolníci jsou stále nedílnou součástí provozu. Nejčastěji dobrovolníci se zájmem o oblast kultury dostávají příležitost při organizování hudebních, filmových či divadelních festivalů. Ve světě je proslulý festival nezávislého filmu Sundance, který každoročně využívá na 1600 dobrovolníků. Na Slovensku má velkou tradici mezinárodní festival Divadelná Nitra, jehož organizace je již od svého počátku postavena na práci s dobrovolníky. V České republice na velkých festivalech typu Colours of Ostrava nebo Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech paradoxně dobrovolníci chybí a potenciál dobrovolnické činnosti tak bohužel zůstává nevyužit. Mezi kulturní instituce využívající dobrovolníky patří především muzea a galerie (63% muzejních institucí v ČR má již s dobrovolníky nějakou zkušenost a 97% muzeí má zájem o činnost dobrovolníků). Jako příklad lze uvést například Moravskou galerii v Brně, centrum současného umění Dox, nebo

---

¹⁸ INSTITUTE UMĚNÍ – DIVADELNÍ ÚSTAV. *Dobrovolníci pro kulturu. Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*. 1. vyd. 2011. 128 s. ISBN 978-80-7008-268-3.

Institut umění – Divadelní ústav. Mezi další organizace patří Národní divadlo Brno, Pražské Quadriennale scénografie a divadelního prostoru, nebo festival dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět. Aby dobrovolnictví splňovalo svůj účel a bylo účinné, musí být efektivně organizováno. V České republice však bohužel zatím chybí dostatečný počet dobře připravených míst pro dobrovolníky.¹⁹

2.5. DIVADELNÍ TRH

Po roce 1945 došlo k zestátnění všech divadel v Československu. V roce 1948 vešel v platnost Divadelní zákon č. 82/1948 Sb., podle kterého byla divadla ve vlastnictví státu. Od roku 1978, dle Divadelního zákona č. 33/1978 Sb., bylo zřizování a provozování divadla možné pouze prostřednictvím vlády – Ministerstva kultury, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a prostřednictvím krajských národních výborů. Tento model centrálního řízení divadel nejen zcela zamezil divadelnímu podnikání, ale především docházelo k uplatňování přísné cenzury. Historickým milníkem, nejen pro české divadlo, byl rok 1989, kdy byla zahájena transformace divadelního systému. V oblasti divadelnictví došlo k ukončení státního monopolu provozování, většina divadel přešla do správy měst, začal působit soukromý sektor a vznikla řada nových divadelních souborů.²⁰

Česká republika je označována za zemi, která má vyspělou divadelní kulturu a hustou divadelní síť. Pokud srovnáme počet obyvatel a velikost území, opravdu patříme v počtu divadelních budov, souborů a počtu představení k rozvinutým evropským kulturám. Pokud však srovnáme ekonomické ukazatele ve výdajích státního rozpočtu do oblasti kultury, především pak u podpory profesionálního divadla, značně zaostáváme. Zatímco ve většině evropských zemí se výdaje na kulturu se v roce 2006 pohybovaly kolem 1% státního rozpočtu, výdaje v České republice byly výrazně nižší, dosahovaly pouze 0,5% státního rozpočtu (Nekolný a kol., 2006). Jak uvádí Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, v roce 2010 bylo v České republice celkem 214 divadel, která uvedla celkem 26 830 představení a ta shlédlo téměř 5,8 milionů diváků.²¹

¹⁹ INSTITUT UMĚNÍ – DIVADELNÍ ÚSTAV. *Dobrovolníci pro kulturu. Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*. 1. vyd. 2011. 128 s. ISBN 978-80-7008-268-3.

²⁰ NEKOLNÝ, Bohumil a kol. *Divadelní systémy a kulturní politika*. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2006. 152 s. ISBN 80-7008-197-X.

²¹ NIPOS. *Statistika kultury 2010*. [online]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/Statistika_kultury_2010_Umeni_web.pdf.

2.6. FINANCOVÁNÍ DIVADEL V ČR

Dle studie Transformace divadelního systému v České republice existují dva základní zdroje financování divadel v České republice, a sice prostředky soukromé a veřejné:²²

2.6.1. Soukromé prostředky

Soukromými prostředky rozumíme především výdaje domácností. Jedná se o příjmy divadla, které získá tržbami za vstupné nebo v podobě finančních darů. Dalším zdrojem soukromých prostředků jsou výdaje právnických osob (přímých provozovatelů, zakladatelů či spoluzakladatelů) v podobě úhrady nákladů na činnost divadla nebo finančních darů.

2.6.2. Veřejné prostředky

Veřejné prostředky vynakládané na financování divadel v České republice představují především výdaje státního rozpočtu a územních samospráv.

V případě státního rozpočtu se oblasti divadla týká především kap. 334 státního rozpočtu, která je spravována MK ČR. Výdaje státního rozpočtu na divadlo jsou možné v podobě:

- příspěvku na provoz příspěvkové organizace zřizované státem,
- dotace ze státního rozpočtu v rámci programu schváleného pro příslušného správce kapitoly státního rozpočtu na činnost divadla – nestátní právnické či fyzické osobě,
- zadání veřejné zakázky.

U rozpočtů územních samospráv rozhodují o výdajích v rámci samostatné působnosti zastupitelstva při schvalování rozpočtů na příslušný rok. Výdaje rozpočtů územních samosprávných celků na divadlo jsou možné v podobě:

- příspěvku na provoz příspěvkové organizace zřízené obcí nebo krajem,
- dotace z územního rozpočtu.

Granty

V současné době se stávají granty stále běžnější formou veřejné podpory konkrétních kulturních, respektive divadelních, projektů. K financování dochází především z veřejných zdrojů, včetně těch zahraničních. Do grantového výběrového řízení se mohou uchazeči hlásit na základě přihlášky ve výběrovém řízení. Komise vybírá zpravidla z více uchazečů. Tento systém je vhodný především pro žadatele z řad subjektů, které působí v neziskovém sektoru. Grantový systém v rámci České republiky je poměrně složitý. Ačkoliv existují kulturní fondy

---

²² DIVADELNÍ ÚSTAV. *Transformace divadelního systému v České republice*. [online]. [28. 3. 2012]. Dostupný z: <http://host.divadlo.cz/box/clanek.asp?id=5422/>.

– Státní fond kultury a Státní fond ČR na podporu a rozvoj kinematografie, specializovaný fond zaměřený čistě na divadelnictví zde chybí. Funguje však podpora divadla v rámci jiných kulturních fondů a nadací, například Nadace Open Society Fund, Nadace Život umělce, nadace Český fond umění, International Visegrád Fund pro subjekty zemí tzv. visegradské čtyřky aj. (Dvořák, 2005).

V Praze funguje grantový systém, jehož záměrem bylo vytvořit pravidla pro financování a rozvoj kultury na území města Prahy. V oblasti divadla s grantovým systémem úzce souvisí transformace pražských divadel, kterou započalo hl. m. Praha v roce 2001 na základě analýzy Divadelního ústavu. Divadla, která dříve působila jako příspěvkové organizace se transformovala na jiný právní subjekt - zpravidla společnost s ručením omezeným nebo obecně prospěšnou společnost. Subjekty jsou nadále umělecky činné a produkují divadlo jako veřejnou službu, finančně jsou podporovány hlavním městem Prahou.

Mezi hlavní cíle této transformace patří:²³

- Možnost svobodnějšího a operativnějšího rozhodování o finančních prostředcích, které není možné u stávajících příspěvkových organizací zřizovaných městem či státem. S tím však souvisí také zvýšení odpovědnosti transformovaných subjektů za hospodaření s těmito prostředky.
- Výlučná odpovědnost statutárních orgánů transformovaných subjektů (správní rada u o. p. s., jednatele u s. r. o.) za činnost těchto subjektů. Město tak již nemůže řešit vnitřní, zejména personální záležitosti v těchto divadlech.
- Rovnější přístup divadel, realizujících divadelní činnost jako veřejnou službu, k veřejným prostředkům.
- Vytvoření základní divadelní sítě, finančně podporované hlavním městem Prahou, která by byla tvořena divadly s právní formou příspěvková organizace zřizovanými hlavním městem Prahou, divadly transformovanými z bývalých příspěvkových organizací zřizovaných hl. m. Prahou (o. p. s., s. r. o.) a divadly založenými jinými soukromoprávními subjekty, na jejichž vzniku se město sice nepodílelo, ale která si finanční podporu svojí činností a významem zaslouží.

---

²³ MAGISTRÁT HL. M. PRAHY. *Zpráva o postupu transformace divadel zřizovaných hlavním městem Prahou*. [online]. [6. 5. 2012]. Dostupný z: http://kultura.praha-mesto.cz/67165_Zprava-o-postupu-transformace-divadel-zrizovanych-hlavnim-mestem-Prahou.

Dle preambule návrhu *Grantový systém hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010 – 2015* je hlavním cílem „vytvořit přirozené konkurenční prostředí, v němž by nové kulturní subjekty mohly vznikat, tvořit a rozvíjet se, ale kde by vyčerpání jejich tvořivého potenciálu znamenalo i jejich zánik.“²⁴ Takovéto prostředí přirozené konkurence může vzniknout pouze v případě, že kulturní subjekty budou hospodařit samostatně a budou za sebe nést plnou zodpovědnost. Grantová podpora magistrátu hl. města Prahy je cílena na konkrétní kulturní projekty či subjekty, a to buď v podobě jednoletého či víceletého grantu. Do grantového řízení se mohou přihlásit organizace a instituce působící v oblasti kultury, které jsou v kontaktu s institucemi a občany hl. města Prahy, bez ohledu na jejich právní subjektivitu. O udělení či neudělení grantu rozhoduje patnáctičlenná komise složená ze čtrnácti odborníků a předsedy - člena Zastupitelstva. Každý ze sedmi oborů kultury má dva zástupce. Na hodnocení každého projektu se podílí dva oborově příslušní členové Grantové komise a tři externí hodnotitelé. Hodnotící formulář grantů bere v potaz ekonomickou rozvahu, kvalitu projektu a kredibilitu. S úspěšnými žadateli je uzavírána smlouva o poskytnutí účelové dotace - grantu, dle ust. § 51 obč. zákoníku.

2.7. MULTIPLIKAČNÍ EFEKTY DOTACÍ DO DIVADEL

Často vyvstávají otázky na téma soběstačnosti či spíše nesoběstačnosti českých divadel. Onu skepsi vyjádří Dvořák (2004, str. 220) následovně: „ve vědomí většiny spoluobčanů bohužel v souvislosti s divadlem dožívá mýtus o pouhém „rozhazování peněz daňových poplatníků“, či dokonce jejich „plýtvání“, „mrhání“ či „mizení v černé jámě“.“

Pomocí multiplikačních efektů dotací do divadel však lze dokázat, že nemalá část peněžních prostředků, které stát z veřejných zdrojů divadlům poskytuje je návratnou investicí. Jak tvrdí Dvořák (2005, str. 167), „divadlo jednak formou přímých a nepřímých odvodů vrací velkou část dotací do veřejných rozpočtů a je významným plátcem daní a poplatků, jednak se dotace stává ekonomickým multiplikátorem, vložené finanční prostředky do divadla podněcují a navozují další toky financí, jsou zhodnocovány sérií návazných žádoucích ekonomických procesů.“

Návštěvníci vynakládají peněžní prostředky na aktivity spojené s návštěvou divadla. Může se jednat například o dopravu na místo divadelního představení, návštěvu kadeřníka,

---

²⁴ MAGISTRÁT HL. M. PRAHY. *Grantový systém hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010 – 2015*. [online]. [20. 4. 2012]. Dostupný z: <http://kultura.praha-mesto.cz/GRANTY-HL-M-PRAHY/Grantovy-system-hl-m-Prahy-v-oblasti-kultury-a-umeni-2010-2015>.

nákup oblečení a šperků, návštěva restaurace či kavárny apod. „Zahraniční analýzy i naše studie (Marketingová laboratoř Ostrava, STEM/MARK Praha) uvádějí, že částka, kterou divák vynaloží na jednu vstupenku se rovná částce, kterou vynaloží diváci na navazující služby.“²⁵

Nejen návštěvníci divadel, ale také samotné divadelní instituce podporují ony žádoucí ekonomické procesy. Nakupují a spotřebovávají zboží a služby podnikatelských subjektů z jiných odvětví; patří mezi významné zaměstnavatele a podporují kulturní turistiku (jedná se především o divadla působící v hlavním městě Praha, kde je turistický ruch nejrozšířenější). Kulturní statky a zboží kulturní povahy jsou produkovány především z domácích zdrojů a náklady na materiálové toky jsou minimální. Divadlo je součástí kulturního průmyslu, který už v produkci služeb a zboží kulturní povahy předstihuje tradiční průmyslová odvětví. Zároveň nesmíme zapomenout na poslání divadel, kterým je mimo jiné posilování národní identity, vzdělávání a kultivace občanů. Divadelní činnost má také podstatný vliv na sociální soudržnost, stává se místem setkávání lidí a je přístupné široké veřejnosti (Nekolný, 2006).

2.8. MODEL PROVOZOVÁNÍ DIVADEL

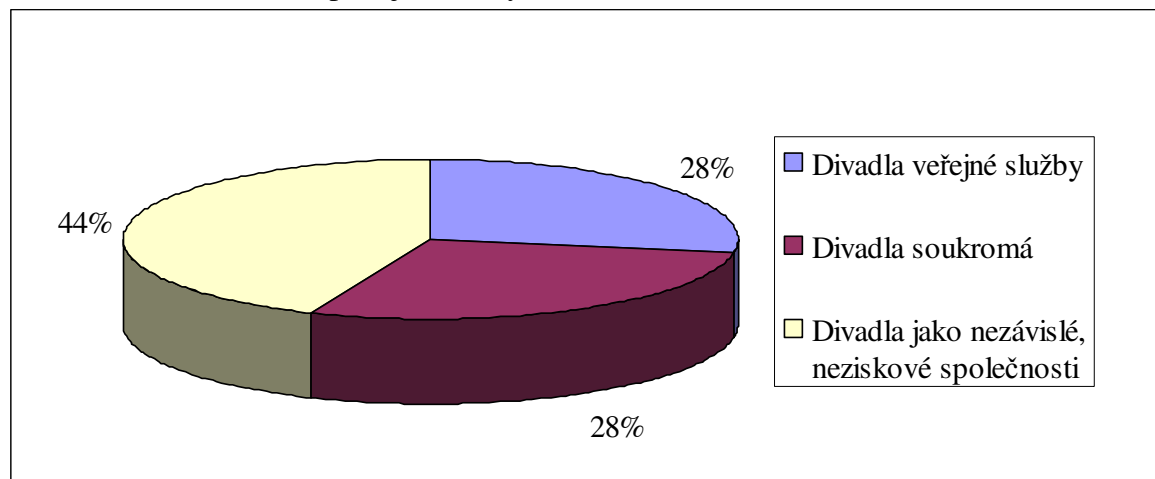
V současné době existuje základní rozdělení divadelních institucí podle jejich zřizovatele na divadla veřejná, která jsou zřizována orgány státní správy - může se jednat o Ministerstvo kultury, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, kraj, obec, město nebo městskou část. Tento model provozování je nejčastěji zastoupen u repertoárových divadel. Dalším typem jsou divadla soukromá, jejichž zřizovateli jsou podnikatelé či podnikatelské subjekty. Posledním typem jsou divadla, jejichž zřizovateli jsou ve většině případů občanská sdružení nebo obecně prospěšné společnosti.

---

²⁵ NEKOLNÝ, Bohumil; a kol. *Divadelní systémy a kulturní politika*. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2006. 152 s. ISBN 80-7008-197-X.

Graf 2.2 Procentní zastoupení jednotlivých modelů divadla v roce 2010

Pramen: NIPOS. *Základní statistické údaje o kultuře v České republice 2010*. [online]. [26. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/Statistika_kultury_2010_Umeni_web.pdf. Vlastní zpracování, 2012.

Tab. 2.6 Početní zastoupení divadel v ČR dle zřizovatele v letech 2006 – 2010

ZŘIZOVATELÉ DIVADEL	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
Ministerstvo kultury	3	3	3	3	2
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	4	4	4	4	4
Kraj	2	2	2	2	2
Obec, město nebo městská část	39	36	35	34	34
Podnikatel	25	26	28	30	26
Podnikatelské subjekty	14	15	16	16	17
Občanské sdružení	33	36	38	38	53
Obecně prospěšná společnost	6	8	7	10	13

Pramen: NIPOS. *Základní statistické údaje o kultuře v České republice 2010*. [online]. [26. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/Statistika_kultury_2010_Umeni_web.pdf. Vlastní zpracování, 2012.

2.8.1. Divadlo veřejné služby

Základním modelem jsou divadla veřejné služby. Jejich hlavním posláním je zajišťování kulturní služby veřejnosti, mají tedy mimo jiné funkci vzdělávací a výchovnou. Typickými znaky divadel tohoto typu jsou stálost, neměnnost, tradičnost a konzervativnost. Repertoár divadel veřejné služby je určen pro široké spektrum veřejnosti. Neopomíjí ani představení, která jsou určena specifickému publiku, například představení pro děti a mládež. Zřizovatelem divadel veřejné služby je stát, kraj či obec. Jedná se tedy o divadla, která jsou finančně podporována z veřejných prostředků. Stát, v zastoupení Ministerstva kultury, je v současné době zřizovatelem dvou příspěvkových organizací, jedná se o Národní divadlo Praha a Státní operu Praha. Ve správě kraje jsou v současné době dva divadelní subjekty.

Moravskoslezský kraj je zřizovatelem Těšínského divadla a zřizovatelem Stálé divadelní scény Klatovy je kraj Plzeňský. Mezi divadla zřizovaná obcí/městem patří například Městské divadlo v Brně nebo Slovácké divadlo Uherské Hradiště. Zřizovatelem divadla nemusí být pouze město, ale může se jednat také o městskou část, jako je tomu v případě pražských divadel, Dejvického divadla či Divadla v Řeznické. Nejčastějším právním typem provozování divadla veřejné služby je příspěvková organizace (Dvořák, 2004).

- **Příspěvková organizace**

Pro neziskové činnosti, jejichž rozsah vyžaduje samostatnou právní subjektivitu, může územní samospráva zřídit příspěvkovou organizaci, a to dle zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, č. 129/2000 Sb. o krajích. Příspěvková organizace je založena zastupitelstvem obce, zřizovatel vydá o vzniku zřizovací listinu. Organizace vzniká dnem určeným zřizovatelem, ten je tuto skutečnost povinen do 15 dnů zveřejnit v Ústředním věstníku ČR. Příspěvková organizace se zapisuje do obchodního rejstříku (viz kapitola 2.1).²⁶

2.8.2. Divadlo jako soukromý podnik

Zásadní rozdíl mezi divadly veřejné služby a soukromými divadly spočívá v účelu, pro který jsou zakládána. Zatímco první výše zmíněný model prosazuje zájem veřejnosti, soukromá divadla jsou zakládána z individuálního zájmu podnikatele, jehož hlavním cílem zpravidla bývá zisk. V praxi se s tímto typem divadel setkáváme například u muzikálových produkcí, jako jsou GoJa Music Hall, Divadlo Ta Fantastika aj. U činoherních divadel je to mimo jiné Divadlo bez zábradlí, Divadelní společnost Jana Hrušínského, která je v současné době provozovatelem pražského Divadla na Jezerce nebo Divadlo na Fidlovačce. K tomuto modelu řadíme také zájezdová divadla a jiné agenturní aktivity – např. Divadlo Jára Cimrmana či divadelní společnost Háta Olgy Želenské. Mezi nejčastější právní formy provozování divadel soukromopodnikatelského modelu patří společnost s ručením omezeným a akciová společnost (Dvořák, 2004).

---

²⁶ VOJÍK, Vladimír. *Podnikání v kultuře a umění*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 184 s. ISBN 978-80-7357-356-0.

- **Společnost s ručením omezeným**

Prioritním účelem založení společnosti s ručením omezeným je podnikatelská činnost. Společnost však může být založena také pro účel jiný než podnikání, například zajištění divadelní činnosti. I v tomto případě se však stále jedná o obchodní společnost, která je podřízena Obchodnímu zákoníku. Založení s.r.o. je upraveno zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zakladatelem může být fyzická či právnická osoba. K založení s.r.o. je nutné vyhotovení zakladatelské listiny (zakladatelem je jedna osoba) či společenské listiny (zakladateli jsou dvě a více osob), v obou případech vyhotovené formou notářského zápisu. Náležitosti těchto dokumentů jsou stanoveny Obchodním zákoníkem. (Zakladatel musí uvést firmu a sídlo společnosti, určit společníky a vlastní předmět podnikání, výši základního kapitálu, výši vkladů společníků a určení způsobu splácení a správce vkladu. Dále je nutno uvést jména a bydliště jednatelů společnosti, případně členů dozorčí rady, je-li zřízena, spolu s vymezením způsobu, jakým za společnost jednají.) Základní kapitál činí 200 000,-Kč, minimální vklad jednoho společníka je 20 000,-Kč. Společnost vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. S.r.o. může být příjemcem dotací z veřejných zdrojů (Vojík, 2008).

- **Akciová společnost**

Jedná se o obchodní společnost založenou primárně za účelem podnikání, jejíž základní jmění je rozděleno na akcie o určité jmenovité hodnotě. Akciová společnost může být založena také za jiným účelem, než je podnikání, například pro provozování divadla či jiné kulturní činnosti. Založit akciovou společnost je možno, dle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, na základě zakládající listiny (zakladatelem je jedna osoba) či zakladatelské smlouvy (zakladateli jsou dvě a více osob). Obsahem smlouvy je obchodní jméno, sídlo, určení předmětu podnikání a vklady zakladatelů. Dále je nutno uvést počet akcií, jejich hodnotu, druh, název a popis práv s nimi spojených, včetně povinností s upisováním akcií. Základní jmění musí být ve výši alespoň 2 000 000,-Kč. Akciová společnost vzniká zápisem do obchodního rejstříku (Vojík, 2008).

2.8.3. Divadlo jako nezávislá nezisková organizace

Třetí model reprezentují divadla, jejichž hlavním posláním je především vytváření uměleckých a kulturních hodnot. Nabízí alternativu předcházejícím modelům divadel, a to ve

smyslu hledání nových netradičních forem a zaměření na užší specifický okruh diváků. Jedná se o organizace, které spadají do neziskového sektoru. Pakliže svou činností dosáhnou zisku, zpravidla jej investují do své další umělecké činnosti. Působení divadel typu neziskové organizace je zcela autonomní. Příklady divadel jako nezávislých neziskových organizací - mobilní soubory: Bílé divadlo Ostrava, Buchtý a Loutky, Divadlo u stolu Brno, Divadlo Continuo aj., netradiční stagiony a nezávislá kulturní centra: Palác Akropolis, Alfred ve dvoře, Skleněná louka Brno aj. Mezi nejčastější právní formy patří občanské sdružení, obecně prospěšná společnost (Dvořák, 2004).

- **Občanské sdružení**

Tato právní forma umožňuje, dle zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů, provozování divadla jako nevýdělečné činnosti. Žádost o založení občanského sdružení mohou podat nejméně tři občané, z nichž minimálně jeden musí být starší 18 let. Tyto osoby sestaví přípravný výbor, který podá písemný návrh na Ministerstvo vnitra. Návrh musí obsahovat jména a příjmení, rodná čísla, adresy, podpisy členů výboru a stanovy (název a sídlo sdružení, cíle činnosti, práva a povinnosti členů, orgány sdružení, ustavení o organizačních jednotkách a zásady hospodaření). Po úspěšné registraci je občanskému sdružení přiděleno identifikační číslo, tzv. IČO (Vojík, 2008).

- **Obecně prospěšná společnost**

Tato právní forma společnosti je zřizována, dle zákona č. 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech, za účelem poskytování obecně prospěšných služeb veřejnosti. Tyto služby mohou mít také charakter kulturní, například provozování divadla. Společnost zakládají fyzické či právnické osoby na základě smlouvy s úředně ověřenými podpisy zakladatelů (smlouva obsahuje jméno, rodné číslo a trvalý pobyt zakladatele – v případě právnické osoby název, sídlo a IČO, název a sídlo společnosti, druh obecně prospěšných služeb a podmínky jejich poskytování, dobu, na kterou se společnost zakládá, iniciále členů správní rady, hodnotu majetkových vkladů jednotlivých zakladatelů a způsob zveřejňování výroční správy). Společnost vzniká dnem zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností (Vojík, 2008).

3. ROZBOR ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ VYBRANÝCH DIVADEL, JEJICH SROVNÁNÍ

Pro účely vystižení problematiky financování divadel provedu v následující kapitole rozbor činnosti a hospodaření vybraných ostravských divadel. Pro tento účel jsem si vybrala Komorní scénu Aréna, příspěvkovou organizaci, která je zástupcem modelu divadla veřejné služby. Pro prezentaci modelu soukromopodnikatelského jsem zvolila jediného zástupce divadla s právní formou s.r.o., které působí na území města Ostravy, a sice Divadelní společnost Petra Bezruče. V závěru kapitoly provedu srovnání vybraných ukazatelů. Pro lepší pochopení kontextu ostravské kulturní scény v úvodu představím ostravská divadla, kulturní instituce a události, které jsou významné pro kulturní život obyvatel města Ostrava.

3.1. OSTRAVA, MĚSTO KULTURY

V oblasti kultury zažívá Ostrava v posledních letech výrazný rozvoj. Ambiciózní záměr vedení města spočívající v proměně industriálního města v kulturní centrum je bezesporu dlouhodobým procesem. Ostravě v této přeměně zčásti přispěla kandidatura na titul Evropské hlavní město kultury 2015. Město se evropskou kulturní metropolí sice nakonec nestalo, nicméně snaha o prvenství přinesla mnoho zajímavých projektů, které oživily ostravskou kulturní scénu. Z finančních důvodů nemohly být uskutečněny všechny předložené návrhy na rozvoj kultury města Ostrava, nicméně mnohé projekty jsou nadále realizovány (filmový festival studentských filmů *Ostrava Kamera Oko* aj.).

Svébytná Ostrava se vyrovnává se svou průmyslovou minulostí po svém, nezavrhuje ji, právě naopak. Dochází zde k unikátnímu propojení industriálního prostředí a umění. Došlo k otevření donedávna opomíjené oblasti Dolní Vítkovice, která se stala významným centrem pro pořádání kulturních akcí. Oblast, která je tvořena třemi na sebe navazujícími celky - dolem Hlubina, koksovnou a vysokopecním provozem Vítkovických železáren, je zapsána v seznamu Evropského kulturního dědictví a aspiruje na zapsání do seznamu světového dědictví UNESCO. Areál nabízí nové prostory a především dodává koncertům, divadlu, či jiným formám zde prezentovaného umění, jedinečnou atmosféru. Již několik let se v areálu Národní kulturní památky Důl Hlubina koná část programu největšího festivalu činoherního divadla na Severní Moravě *Dream Factory Ostrava*. V červenci 2012 se z centra města do

oblasti Dolní Vítkovice přesune největší multižánrový festival v České republice „ostravský svátek hudby“ *Colours of Ostrava*. Do budoucna město plánuje rozšířit využití ostravských industriálních památek. Oblast Dolní Vítkovice by se tak měla stát jednou z nezaměnitelných dominant života ve městě a plnit funkci kulturně – společenského a vzdělávacího centra města Ostravy.

Rozvoj kultury není viditelný pouze u využití technických památek, také u dalších institucí dochází k progresivnímu vývoji. Příkladem je Galerie výtvarného umění v Ostravě, která v posledních letech pořádala mimo jiné dvě významné výstavy – unikátní expozici *Sváry zření* a na ni navazující *Černá slunce*. Projekty nabídly mimořádné exponáty a kladná odezva návštěvníků se výrazně projevila na návštěvnosti, která v době výstavy dosáhla svého historického maxima. Ve městě vzniklo nové multižánrové centrum *Cooltour*, které dává prostor tradičním i méně obvyklým formám umění. Dramaturgie zahrnuje široké spektrum akcí. Multižánrové centrum pořádá výstavy, koncerty, divadelní představení, ale také rozličné workshopy či přednášky. K tradičním institucím, které patří mezi významné pořadatele kulturních akcí v Ostravě dále patří: Klub Atlantik, Minikino Kavárna, Antikvariát a klub Fiducia, klub Parník, kino Art, Dům kultury města Ostrava aj.

3.2. OSTRAVSKÁ DIVADELNÍ SCÉNA

Moravskoslezský kraj má, nepočítáme-li hlavní město Praha, nejhustší divadelní síť v České republice. Kromě Slezského divadla v Opavě a Těšínského divadla, které provozuje českou a polskou scénu je významným kulturním centrem pro obyvatele kraje především Ostrava. Na území města v současné době působí celkem čtyři profesionální subjekty a řada amatérských souborů. Divadelní scénu reprezentuje Národní divadlo moravskoslezské, Divadlo loutek Ostrava, Komorní scéna Aréna a Divadlo Petra Bezruče. Divadla působící na ostravské divadelní scéně můžeme rozdělit do dvou skupin – model soukromopodnikatelský reprezentuje Divadlo Petra Bezruče, ostatní výše jmenovaná divadla jsou zástupci modelu divadla veřejné služby, jejichž zřizovatelem je statutární město Ostrava.

Ačkoliv je model soukromopodnikatelský typický zejména pro divadla působící na území hlavního města Prahy, také v Ostravě existuje zástupce divadla s právní formou společnost s ručením omezeným. Provozovatelem DPB je Divadelní společnost Petra Bezruče, s.r.o.. Původně bylo DPB provozováno jako příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem bylo statutární město Ostrava. V roce 1997 však došlo k transformaci

na společnost s ručením omezeným. Statutární město Ostrava již není zřizovatelem, přesto je fungování divadla ve veřejném zájmu a město provoz Divadla Petra Bezruče finančně podporuje, a to formou víceletého grantu na divadelní činnost. DSPB může žádat také o jiné účelové dotace na projekty a ostatní kulturní aktivity. V roce 2012 byl DSPB udělen další víceletý grant na období následujících čtyř let.

V Ostravě působí celkem tři divadla veřejné služby, která mají právní formu příspěvkové organizace. Jedná se o Národní divadlo moravskoslezské, Komorní scénu Aréna a Divadlo loutek Ostrava. Tyto subjekty jsou financovány především z rozpočtu města, mohou však získat také příspěvek z Ministerstva kultury, Moravskoslezského kraje, případně jiné účelové dotace.

Celkové výdaje města Ostravy na kulturní činnost, která zahrnuje financování příspěvkových organizací, kulturních domů a také granty, činí pro rok 2012 celkem 430 683 tis. Kč. Město se zavázalo podpořit v roce 2012 Národní divadlo moravskoslezské částkou 187 492 tis. Kč, Komorní scénu Aréna částkou 13 341 tis. Kč a Divadlo loutek Ostrava obdrží na svou činnost příspěvek ve výši 20 820 tis. Kč. Pro srovnání přikládám vývoj neinvestičních příspěvků příspěvkovým organizacím města, které působí v oblasti provozování divadla. Ze srovnání předchozích let a rokem 2012 vyplývá, že město snížilo příspěvky na divadelní činnost. Výjimku tvoří pouze Divadlo loutek Ostrava, u kterého mají příspěvky města za poslední léta zvyšující se tendenci.

Tab. 3.1 Vývoj neinvestičních příspěvků vybraným příspěvkovým organizacím z rozpočtu města Ostravy v letech 2010-2012 (v tis. Kč)

Rok	2012	2011	2010
Národní divadlo moravskoslezské	187 492	188 615	183 009
Komorní scéna Aréna	13 341	14 824	16 254
Divadlo loutek Ostrava	20 820	18 620	14 883

Pramen: Zpracováno autorkou na základě dokumentů *Zpráva o výsledku hospodaření statutárního města Ostrava - závěrečný účet* (za roky 2008, 2009, 2010). [online]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-financi-a-rozpocet/oddeleni-rozpocetove/zpravy>. Vlastní zpracování, 2012.

3.3. KOMORNÍ SCÉNA ARÉNA

Komorní scéna Aréna je nejmladším z ostravských divadel. První inscenace vznikaly v letech 1991 – 1992 v prostorách bývalého Divadla hudby. Postupně byla realizována nová umělecká koncepce a s ní související přeměna, která vyvrcholila v roce 1994 konečnou transformací na divadlo Komorní scéna Aréna. Nově vzniklé komorní divadlo studiového typu bylo zpočátku vnímáno převážně jako divadlo pro mladší publikum, v poslední době se však profiluje jako scéna, která oslovuje stále širší spektrum diváků. V roce 2008 divadlo přesídlilo z původního působiště na Masarykově náměstí do budovy Knihovny města Ostravy, kde soubor získal nejen patřičné zázemí, ale především zvýšil kapacitu hlediště. Sál Komorní scény Aréna momentálně nabízí divákům celkem 98 míst. Cena vstupenek činí 180,- Kč pro dospělé a 120,- Kč pro studenty. Divadlo nabízí také předplatné, které obsahuje celkem čtyři tituly. Tyto hry mohou předplatitelé zhlédnout během sezóny od září do června (sezónní předplatné), a to ve variantě premiérových nebo starších inscenací, druhý typ abonmá nabízí čtyři tituly, které divák shlédne během kalendářního roku od ledna do června (novoroční předplatné). Během roku soubor nastuduje zpravidla čtyři premiérové inscenace a odehraje přibližně 150 představení.

Hlavním účelem organizace je provozování divadelní činnosti, kulturní, kulturně vzdělávací a kulturně společenské činnosti. Mezi další aktivity organizace patří dopolední představení pro střední školy, koncerty, spolupráce s amatérskými divadelními spolky, scénické čtení ve spolupráci s Obcí spisovatelů – cyklus Ostrava město poezie, besedy s občany reflektující aktuální témata aj.

KSA je příspěvková organizace, je podporována především příspěvky z rozpočtu zřizovatele – statutárního města Ostrava. Na financování se podílí také Ministerstvo kultury a Moravskoslezský kraj. Organizace může také zažádat statutární město Ostrava o grant či jiné účelové dotace.

Tab. 3.2 Neinvestiční příspěvky v letech 2008-2010 (v tis. Kč)

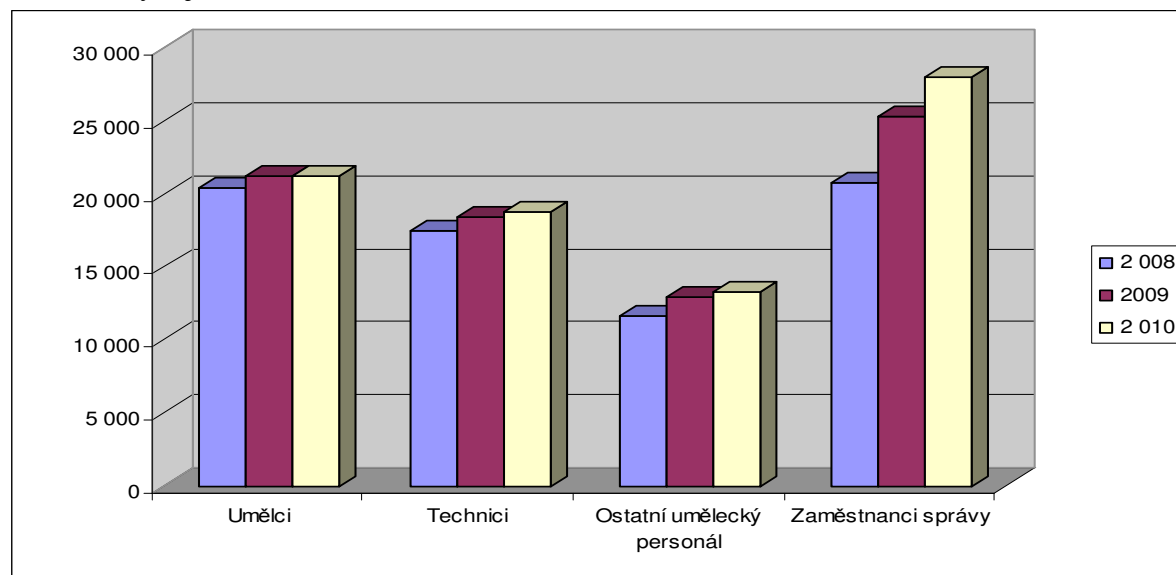
Rok	2 008	2009	2 010
Příspěvek od zřizovatele	17 899	19 407	18 754
Granty a účelové dotace SMO	40	0	30
Příspěvek ze státního rozpočtu	1 440	1 000	745
Příspěvek z MS kraje	174	88	137
Celkem	19 553	20 495	19 666

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních dokumentů Komorní scény Aréna

Mzdové náklady ve sledovaném období

Graf 3.1 Vývoj růstu mezd v letech 2008 – 2010

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních materiálů Komorní scény Aréna

V roce 2008 vykazovala organizace počet 37 zaměstnanců. Průměrná mzda zaměstnanců divadla klesla oproti roku minulému o 301,-Kč, procentuálně o 1,6%. Fond odměn nebyl čerpán. V následujícím roce došlo k restrukturalizaci hereckého souboru a technických složek a počet zaměstnanců se meziročně snížil na 36 zaměstnanců. Mzda se, v souvislosti se zákonnými úpravami platů, zvýšila o 4%, což odpovídalo částce 758,- Kč. Zaměstnancům nebyly v roce 2009 vyplaceny žádné mimořádné odměny. V roce 2010 se průměrná mzda opět meziročně zvýšila, a sice o 642,- Kč a činila celkem 20 292,- Kč. Fond odměn byl v tomto roce čerpán ve výši cca 145 tis. Kč. Mzdy ve sledovaném období měly u většiny kategorií rostoucí tendenci. K největšímu navýšení průměrné mzdy ve sledovaném období došlo u zaměstnanců správy. Mzda se mírně zvýšila také technikům, dělníkům a ostatnímu uměleckému personálu. Nejmenšího rozdílu dosahovala mzda meziročně u umělců.

Tab. 3.3 Průměrná mzda v letech 2008 – 2010 (v Kč)

Rok	2008	2009	2010
Umělci	20 387	21 232	21 174
Technici	17 411	18 350	18 718
Ostatní umělecký personál	11 566	12 915	13 226
Zaměstnanci správy	20 759	25 261	27 916
Celkem mzdy zaměstnanců	18 591	19 650	20 292

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních materiálů Komorní scény Aréna

3.3.1. Činnost a hospodaření v roce 2008

V roce 2008 nastudoval soubor Komorní scény Aréna (dále jen KSA) celkem 5 premiérových inscenací a celkem odehrál 146 představení, z toho 130 na domovské scéně, 13 na zájezdech v rámci ČR a 3 představení v zahraničí. Celkový počet diváků dosáhl počtu 16 671 a procentuální návštěvnost byla vyčíslena na 95%. Celková tržba ze vstupného dosáhla částky 1 467 tis. Kč.

Celkový hospodářský výsledek organizace za rok 2008 byl 0. Ztrátu z hlavní činnosti pokryla KSA ziskem z činnosti hospodářské. Kladného hospodářského výsledku bylo dosaženo převážně vlastními tržbami a použitím rezervního fondu. V roce 2007 dosáhla organizace zlepšeného hospodářského výsledku a částka 433 000,- Kč byla převedena do rezervního fondu a fondu odměn. Po letech dosahování zlepšeného HV tak firma vytvořila značnou rezervu a v roce 2008 ji zapojili do rozpočtu na krytí nezajištěných provozních prostředků.

Náklady organizace za rok 2008 tvořily převážně materiálové náklady a náklady na energie. Osobní náklady se v tomto roce mírně zvýšily, což bylo dáno navýšením počtu zaměstnanců. Celkový počet se oproti minulému roku zvýšil o jednoho zaměstnance, celkový počet v roce 2008 byl 37 zaměstnanců. KSA v roce 2008 využila rezervního fondu a celkovou částkou 387 488,- Kč pokryla náklady na cestovné na festival v Rusku, výměnu podlahových krytin, spotřebu energie nad rámec rozpočtu, nákupu reklamních předmětů aj.

Výnosy za rok 2008 představovaly tržby za vlastní výkony a služby, které činily 1 700 000,- Kč, výnosy hospodářské činnosti v hodnotě 170 000,- Kč a do tržeb byl zapojen také rezervní fond a celkem bylo použito 883 000,-Kč.

V roce 2008 obdržela organizace příspěvky na svou činnost v celkové hodnotě 19 553 tis. Kč, které zahrnovaly příspěvek od zřizovatele, MS kraje, účelovou dotaci SMO v celkové výši 30 tis. Kč a neinvestiční účelovou dotaci Ministerstva kultury ČR, která činila celkem 1 440 tis. Kč a byla historicky nejvyšší za dobu existence KSA. Přesto bylo nutné, aby organizace zapojila do rozpočtu veškeré rezervy vytvořené v předcházejících deseti letech, aby dosáhla nulového výsledku hospodaření.

Tab. 3.4 Hodnocení hospodaření Komorní scény Aréna za rok 2008 (v tis. Kč)

Ukazatelé	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Náklady celkem	22 154	0	22 154
Výnosy celkem bez přísp.	2 583	170	2 753
Ztráta	19 571	0	19 401
Příspěvek na provoz	19 401	0	19 401
Zlepšený (zhoršený) VH	-170	170	0

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních materiálů Komorní scény Aréna

3.3.2. Činnost a hospodaření v roce 2009

V roce 2009 nastudoval soubor KSA celkem 7 premiérových inscenací, což bylo o dvě premiéry více, než bývalo zvykem. Tyto dvě realizované premiéry tak byly premií pro předplatitele. Soubor odehrál celkem 152 představení, z toho 148 na domovské scéně a 4 mimo domovskou scénu. Meziročně klesl počet zájezdových představení o 75%, což pouze reflektuje zvyšující se zájem ostravského publika, kterému se vedení snažilo vyjít vstříc a zařadilo více představení na domácí scéně, celkem o 18 inscenací více než v roce předchozím. Celkový počet diváků dosáhl počtu 18 584. Ve srovnání s rokem minulým se návštěvnost zvýšila o 1 913 diváků, a to i přes zvýšení vstupného, ke kterému v září roku 2009 došlo. Divadlo vykazovalo v roce 2009 historicky nejvyšší návštěvnost za dobu existence. Návštěvnost byla více než 100%, přesně 104%. Proдало se celkem 660 vstupenek nad kapacitu, což bylo průměrně 3,6 na každé představení. Jednalo se o prodej zlevněných vstupenek před představením – na přístavek. Celková tržba ze vstupného dosáhla částky 1 691 tis. Kč.

Celkový hospodářský výsledek organizace za rok 2009 byl zisk v celkové výši 329 736,94,-Kč, z toho 189 736,94,-Kč v hlavní činnosti a 140 000,-Kč v činnosti hospodářské. Kladného HV bylo dosaženo především zvýšením ceny vstupného a poskytnutím neinvestiční dotace na vlastní uměleckou činnost od MK ČR. Vzniklý zisk byl v souladu se Zákonem č.250/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů přidělen do fondu odměn částkou 100 000,-Kč a zbývajícím částkou 229 736,94,-Kč do rezervního fondu.

Náklady celkově nezaznamenaly oproti minulému roku výrazný nárůst. Zvýšily se pouze náklady na autorské honoráře, což bylo dáno zejména vyšším počtem premiérových inscenací, na kterých se podíleli také zahraniční umělci.

Výnosy za rok 2009 dosáhly částky 2 294 915,-Kč. Z toho tržby za vlastní výkony a služby činily 2 154 915,- Kč, výnosy hospodářské činnosti 140 000,- Kč. Tržby za vstupné byly oproti minulému roku o cca 420 tis. Kč vyšší, což bylo dáno nejen zvýšením ceny

vstupného od září 2009, ale také vyšším počtem představení a s tím souvisejícím vyšším počtem prodaných vstupenek.

Příspěvek od zřizovatele byl o 1 508 tis. Kč vyšší než v minulém roce, což organizaci pomohlo především při řešení složité finanční situace v prvním pololetí roku 2009, kterou KSA předem avizovala v důsledku vyčerpání rezervního fondu v předchozím roce. KSA rovněž obdržela příspěvek z MK ČR a MS kraje. Managementu divadla se podařilo zajistit finanční prostředky také z jiných než veřejných zdrojů a fundraisingem získala finanční prostředky v celkové hodnotě 220 tis. Kč.

Tab. 3.5 Hodnocení hospodaření Komorní scény Aréna za rok 2009 (v tis. Kč)

Ukazatelé	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Náklady celkem	22 525	0	22 525
Výnosy celkem bez přísp.	2 155	140	2 295
Ztráta	20 370	0	20 230
Příspěvek na provoz	20 560	0	20 560
Zlepšený (zhoršený) VH	190	140	330

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních materiálů Komorní scény Aréna

3.3.3. Činnost a hospodaření v roce 2010

V roce 2010 uvedl soubor KSA celkem 4 premiérové inscenace, snížil tak počet uváděných premiér, které v minulosti dosahovaly počtu 5, v roce 2009 pak dokonce počtu 7 premiér. Soubor odehrál celkem 159 představení, z toho 154 na domovské scéně a 5 mimo domovskou scénu. Pokračuje tak v upřednostňování hraní na domácí scéně pro ostravské diváky před zájezdy. Celkový počet diváků dosáhl počtu 18 814. Ve srovnání s rokem minulým se návštěvnost mírně zvýšila o 230 diváků. Procentuální vyčíslení návštěvnosti vykazuje 106%. Celková tržba ze vstupného dosáhla částky 1 983 tis. Kč, ve srovnání s minulým rokem tak došlo ke zvýšení tržeb ze vstupného o cca 299 tis. Kč.

Celkový hospodářský výsledek organizace byl zisk ve výši 554 333,77,- Kč, který je tvořen ziskem z hlavní činnosti ve výši 1 213,77,- Kč a zisku z činnosti hospodářské ve výši 553 120,- Kč. Tento vzniklý kladný VH byl v souladu se Zákonem č. 250/200 Sb., ve znění pozdějších předpisů přidělen do fondu odměn ve výši 250 tis. Kč, zbývající částka 304 333,77,- Kč byla přidělena do rezervního fondu.

Náklady za rok 2010 byly celkově nižší než v minulém roce, kdy došlo ke zvýšení nákladů v souvislosti se zvýšením částky za honoráře.

Výnosy z hlavní činnosti stouply meziročně o 299 tis. Kč, což bylo způsobeno především úpravou ceny vstupného. U výnosů z hospodářské činnosti došlo k nárůstu o 472 tis. Kč.

Příspěvek na provoz za rok 2010 byl zřizovatelem snížen a organizace tak obdržela 18 754 tis. Kč. KSA obdržela příspěvek MK ČR a Moravskoslezského kraje. Zároveň byl organizaci udělen grant SMO ve výši 30 tis. Kč, kterým bude financována výstavní činnost ve foyer divadla. Managementu divadla se podařilo zajistit finanční prostředky také z jiných než veřejných zdrojů a fundraisingem získala finanční prostředky v celkové hodnotě 414 tis. Kč.

Tab. 3.6 Hodnocení hospodaření Komorní scény Aréna za rok 2010 (v tis. Kč)

Ukazatelé	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Náklady celkem	22 132	59	22 191
Výnosy celkem bez přisp.	2 461	612	3 073
Ztráta	19 671	553	19 118
Příspěvek na provoz	19 672	0	19 672
Zlepšený (zhoršený) VH	1	553	554

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních materiálů Komorní scény Aréna

Celkové zhodnocení sledovaného období

Komorní scéna Aréna dosahovala za sledované období vždy vyrovnaného HV, který byl buď nulový či kladný. V případě, že došlo k nepříznivé finanční situaci, jednalo se pouze o dočasné nesnáze a organizace ztrátu vyrovnala, ať už za pomoci zřizovatele, zvýšením vlastních tržeb nebo získáním prostředků z dalších zdrojů, které zajistil management KSA. Zájem diváků o produkci Komorní scény Arény je nadprůměrný, což dokazuje stabilně vysoká návštěvnost, která se v procentním vyjádření pohybuje kolem hodnoty 100%.

Tab. 3.7 Návštěvnost ve sledovaném období

Rok	2008	2009	2010
Počet nabízených míst	17 611	17 924	17 776
Počet prodaných vstupenek	16 671	18 584	18 814
Procentuální vyčíslení návštěvnosti	95 %	104 %	106 %

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních materiálů Komorní scény Aréna

3.4. DIVADLO PETRA BEZRUČE

Historie divadla sahá do poválečného období roku 1945, kdy vznikaly první aktivity dnešního Divadla Petra Bezruče, v divadle Kytice bylo uváděno recitační pásmo české poezie „Chléb s ocelí“. Profesionální divadlo bylo založeno 1. prosince 1945 jako Divadlo mladých a soustředilo se na uměleckou tvorbu pro děti a mládež. Nynější název Divadlo Petra Bezruče získal soubor o deset let později. Po přestěhování z původního sídla v Katolickém domě DPB dlouhou dobu sídlilo v nynějším Domě kultury města Ostravy, kde po příchodu kompletního ročníku AMU z Prahy zařadili na program také pravidelná večerní představení pro dospělé publikum. Divadlo si za léta působení vytvořilo specificky vyhraněný umělecký a společenský profil, což převážně kolem roku 1968 mělo za následek perzekuční opatření v podobě zákazu reprízování inscenací apod. V roce 1990 se divadlo přestěhovalo z Domu kultury do současné budovy, čímž se výrazně snížila kapacita sálu. DPB se tak stalo komorním divadlem, ale patřičně toho využili a bezprostřední kontakt herců s diváky je nyní jeden z atributů Divadla Petra Bezruče.

V roce 1997 došlo v DPB k zásadním změnám, které vyvrcholily transformací divadla z příspěvkové organizace na společnost s ručením omezeným. Novým principálem se stal Michal Przebinda, který nastalou situaci komentoval následovně: „Magistrát vypsál výběrové řízení na místo uměleckého šéfa, teprve u konkurzu vyšlo najevo, že půjde o komplexní provozování divadelní společnosti. Tu ovšem bylo třeba založit, resp. také zvolit její právní podobu. Nestal jsem se tedy šéfem nějakého existujícího, natož fungujícího divadelního podniku, naopak, bylo třeba něco takového od základů vybudovat.“²⁷ V následujících letech se DSPB dostala pod patronaci Divadla loutek, resp. ředitelky Hájkové a v sezóně 2000/2001 nastoupil na místo ekonomického ředitele a jednatele společnosti současný ředitel DSPB Jiří Krejčí.²⁸

DPB je na ostravské kulturní scéně vnímáno jako divadlo s velmi neotřelou, originální a odvážnou dramaturgií, která se zaměřuje především na mladé publikum. Ačkoliv většinu diváků tvoří studenti středních či vysokých škol, tvorba DPB nachází kladnou odezvu také u dospělého publika. V divadle režírovaly oceňované špičky českého divadla, jako například Jan Mikulášek, Vladimír Morávek nebo Daniel Špinar a také výrazné osobnosti ostravské divadelní scény v čele s Janusem Klimszou, Michalem Przebindou a současným uměleckým šéfem Martinem Františákem. DPB za dobu své existence vytvořilo řadu výrazných inscenací

²⁷ DIVADLO PETRA BEZRUČE. *Divadlo Petra Bezruče 1995 – 2005*. Ostrava, 2005. 100 s.

²⁸ HISTORIE DPB. [online]. [15. 4. 2012]. Dostupné z: <http://bezruc.cz/text/46/historie>.

a získalo mnoho významných ocenění, díky kterým je divadlo odbornou veřejností i diváckým zájmem řazeno k nejlepším divadlům v České republice.

Budova Divadla Petra Bezruče prošla v roce 2011 rozsáhlou rekonstrukcí, která byla financována za podpory statutárního města Ostravy. V současné době má DBP dva sály. Po rekonstrukci se mírně zvýšila kapacita velkého sálu, nyní disponuje 120 místy k sezení. Komorní sál, tzv. Márnice, má kapacitu 40 míst. Cena vstupenek činí 170,- Kč pro dospělé a 110,- Kč pro studenty. Divadlo také nabízí abonmá, které obsahuje celkem pět titulů, které mohou předplatitelé zhlédnout během sezóny od září do června (sezónní předplatné) či během kalendářního roku od ledna do prosince (roční předplatné). Zároveň je v nabídce tzv. Balíček od Bezručů, což je volné předplatné, kdy divák obdrží pět kupónů, z nichž každý může vyměnit za dvě volné vstupenky dle vlastního výběru. Během roku nastuduje soubor DPB zpravidla pět premiérových inscenací a odehraje přibližně 150 představení.

Divadelní společnost Petra Bezruče je společnost s ručením omezeným a od 30. září 1997 je zapsána v obchodním rejstříku. Jednatel společnosti je ředitel divadla, kterým je v současné době Jiří Krejčí. Hlavním účelem Divadelní společnosti Petra Bezruče je dle Obchodního rejstříku provozování divadelních představení, pořádání a organizace uměleckých akcí a provoz rychlého občerstvení. Na financování provozu DSPB se podílí statutární město Ostrava, a to formou víceletého grantu na divadelní činnost.

V únoru roku 2012 rozhodlo zastupitelstvo statutárního města Ostrava v souladu s usnesením výběrové komise o poskytnutí neinvestiční dotace v podobě víceletého grantu Divadelní společnosti Petra Bezruče s.r.o. na další období. Grant byl poskytnut na léta 2012 – 2016 na uměleckou, především divadelní, činnost v objektu bývalého Divadla Petra Bezruče.

Tab. 3.8 Neinvestiční příspěvky statutárního města Ostrava v letech 2008-2010 (v tis. Kč)

Rok	2008	2009	2010
Víceletý grant statutárního města Ostrava	9 000	9 000	9 000
Meziroční navýšení o inflaci	252	567	90
Celková výše příspěvku	9 252	9 567	9 090

Pramen: Zpracováno autorkou na základě dokumentů *Zpráva o výsledku hospodaření statutárního města Ostrava - závěrečný účet* (za roky 2008, 2009, 2010). [online]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odborny-magistratu/odbor-financi-a-rozpocet/oddeleni-rozpocetove/zpravy>.

3.4.1. Činnost a hospodaření v roce 2008

V roce 2008 nastudoval soubor DPB celkem 5 premiérových inscenací. Bylo odehráno celkem 158 představení, z toho 112 na domovské scéně a 46 na zájezdech v rámci ČR. Celkový počet diváků dosáhl počtu 28 426, z toho 13 215 diváků shlédlo představení na domovské scéně. Celková návštěvnost vykazovala nadprůměrné hodnoty 105%.

Divadelní společnost Petra Bezruče získala v roce 2008 z rozpočtu statutárního města Ostrava grant na divadelní činnost ve výši 9 000 tis. Kč s meziročním navýšením o inflaci 252 tis. Kč, celková hodnota příspěvku města ve výsledku činila 9 252 tis. Kč.²⁹ Výsledek hospodaření před zdaněním činil 136 tis. Kč.³⁰ Celkový hospodářský výsledek společnosti po zdanění za rok 2008 byl zisk ve výši 109 tis. Kč.³¹

3.4.2. Činnost a hospodaření v roce 2009

V roce 2009 nastudoval soubor DPB celkem 5 premiérových inscenací. Bylo odehráno celkem 161 představení, z toho 124 na domovské scéně a 37 na zájezdech v rámci ČR. Soubor odehrál jedno představení v zahraničí. Celkový počet diváků dosáhl počtu 31 519, z toho 16 192 diváků shlédlo představení na domovské scéně. Celková návštěvnost se meziročně zvýšila a dosáhla hodnoty 107,5%.

Divadelní společnost Petra Bezruče získala v roce 2009 z rozpočtu statutárního města Ostrava grant na divadelní činnost ve výši 9 000 tis. Kč s meziročním navýšením o inflaci, které v roce 2009 činilo 567 tis. Kč, celková hodnota příspěvku města činila 9 567 tis. Kč.³² Výsledek hospodaření před zdaněním činil 186 tis. Kč.³³ Celkový hospodářský výsledek společnosti za rok 2009 byl zisk ve výši 149 tis. Kč.³⁴

---

²⁹ MAGISTRÁT MĚSTA OSTRAVY. *Zpráva o výsledku hospodaření statutárního města Ostrava za rok 2008 - závěrečný účet*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-financi-a-rozpocet/oddeleni-rozpocetove/zpravy/zaverecny-ucet-2008>.

³⁰ OBCHODNÍ REJSTŘÍK A SBÍRKA LISTIN. *Účetní závěrka r. 2008, vč. přílohy*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a288176&dokumentId=C+16917%2fSL20%40KSOS&klic=SHzvmV30I28%2f3M9G9oysVQ%3d%3d>.

³¹ Vypočteno autorkou dle příslušného daňového předpisu pro rok 2008.

³² MAGISTRÁT MĚSTA OSTRAVY. *Zpráva o výsledku hospodaření statutárního města Ostrava za rok 2009 - závěrečný účet*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-financi-a-rozpocet/oddeleni-rozpocetove/zpravy/zaverecny-ucet-2009>.

³³ OBCHODNÍ REJSTŘÍK A SBÍRKA LISTIN. *Účetní závěrka r. 2009, vč. přílohy*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a288176&dokumentId=C+16917%2fSL21%40KSOS&klic=SHzvmV30I28%2f3M9G9oysVQ%3d%3d>.

³⁴ Vypočteno autorkou dle příslušného daňového předpisu pro rok 2009.

3.4.3. Činnost a hospodaření v roce 2010

V roce 2010 nastudoval soubor DPB celkem 5 premiérových inscenací. Bylo odehráno celkem 150 představení, z toho 122 na domovské scéně a 28 na zájezdech v rámci ČR. Soubor odehrál také 2 představení v zahraničí. Celkový počet diváků dosáhl počtu 22 843, z toho 15 296 diváků shlédlo představení na domovské scéně. Celková návštěvnost zaznamenala ve srovnání s předchozími roky opět mírné zvýšení a dosáhla hodnoty 108%.

V roce 2010 získala Divadelní společnost Petra Bezruče z rozpočtu statutárního města Ostrava grant na divadelní činnost v celkové výši 9 000 tis. Kč, který včetně meziročního navýšení o inflaci činil 9 090 tis. Kč.³⁵ Informace o celkovém hospodářském výsledku za tento rok nejsou dostupné.

Celkové zhodnocení sledovaného období

Divadelní společnost Petra Bezruče obdržela v každém roce sledovaného období příspěvek na svou činnost. Jednalo se o víceletý grant statutárního města Ostrava, který každoročně dosahoval základní částky ve výši 9 000 tis. Kč, rozdílly byly pouze v meziročním navýšení o inflaci. DSPB dosahovala, dle dostupných dat, za sledované období kladného výsledku hospodaření. Zájem diváků o produkci Divadla Petra Bezruče je stabilně nadprůměrný, což dokazuje vysoká návštěvnost, která se v procentním vyjádření v letech 2008, 2009 i 2010 pohybovala nad 100%.

Tab. 3.9 Návštěvnost ve sledovaném období 2008 – 2010

Rok	2008	2009	2010
Počet nabízených míst	27 062	29 315	21 099
Počet prodaných vstupenek	28 426	31 519	22 843
Procentuální vyčíslení návštěvnosti	105 %	108 %	108 %

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních materiálů Divadla Petra Bezruče

Rozbor financování DSPB jsem nemohla provést detailně, vzhledem k nemožnosti získat interní materiály společnosti a potřebná ekonomická data, která by komplexně demonstrovala danou problematiku. Vzhledem k faktu, že se jedná o soukromý podnik, majitel nemá povinnost zveřejňovat výroční zprávy a je třeba plně respektovat jeho právo na uchovávání interních informací.

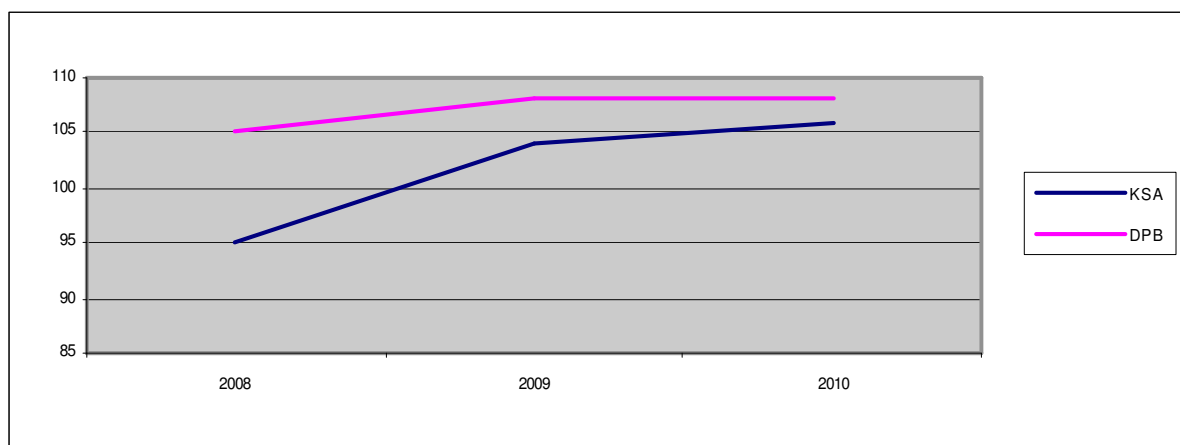
³⁵ MAGISTRÁT MĚSTA OSTRAVY. *Zpráva o výsledku hospodaření statutárního města Ostrava za rok 2010 - závěrečný účet*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-financi-a-rozpocet/oddeleni-rozpocetove/zpravy/zprava-o-vysledku-hospodareni-2010>.

3.5. SROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ

- **Návštěvnost**

Moravskoslezský kraj má jednu z nejhustších divadelních sítí v České republice, přičemž jen ve městě Ostrava působí celkem čtyři profesionální divadla. Jedním z významných měřítek úspěšnosti divadla je návštěvnost. Přestože je nabídka divadel pro ostravské publikum široká, zájem diváků o produkci vybraných divadel je vysoký, což demonstruje graf návštěvnosti Komorní scény Aréna a Divadla Petra Bezruče za sledované období.

Graf 3.2 Návštěvnost KSA a DPB v letech 2008 – 2010 (v %)

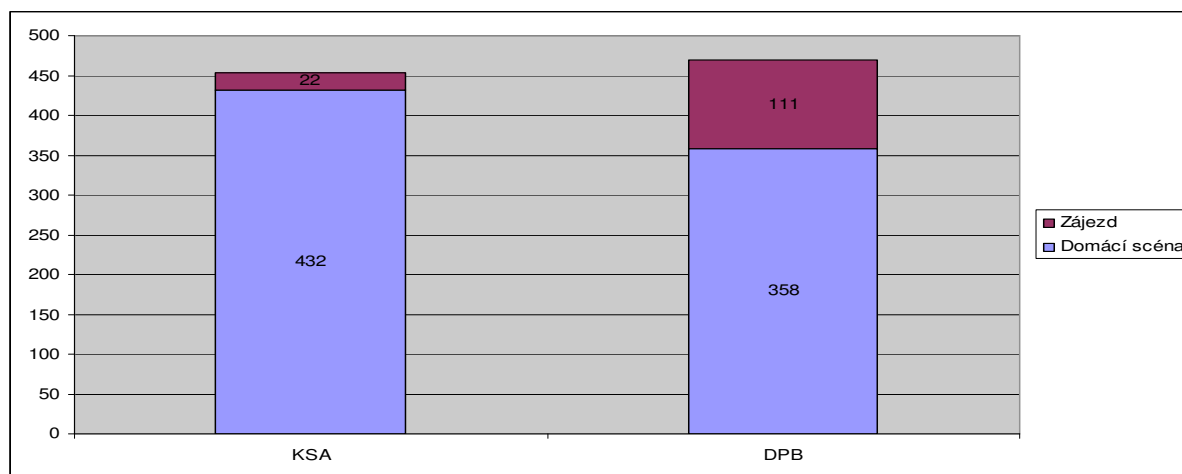

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních materiálů Komorní scény Aréna a Divadla Petra Bezruče

Z grafu procentní návštěvnosti KSA a DPB za sledované období můžeme vyčíst, že návštěvnost Divadla Petra Bezruče je vysoká a stabilně dosahuje hodnot vyšších než 100%. U návštěvnosti divadelních představení Komorní scény Aréna byl během sledovaného období zaznamenán progresivní vývoj. Návštěvnost se od roku 2008 zvýšila o více než 10% a v roce 2010 dosahovala hodnoty 106%. (Hodnoty vyšší než 100% bylo možno dosáhnout prodejem zlevněných vstupenek – na přístavky, které jsou prodávány nad základní kapacitu sálu, a to u obou sledovaných divadel.)

- **Zájezdová činnost**

Graf 3.3 Počet představení odehraných na domácí scéně a na zájezdech v letech 2008 - 2010

Pramen: Zpracováno autorkou na základě interních materiálů Komorní scény Aréna a Divadla Petra Bezruče

Za sledované období odehrálo divadlo Komorní scéna Aréna celkem 454 představení, z toho 22 mimo domovskou scénu. KSA během let 2008 – 2010 snížila počet zájezdových představení, o více než 60%, především aby uspokojila poptávku ostravského publika o inscenace souboru. Divadlo Petra Bezruče odehrálo za sledované období celkem 469 představení, mimo Ostravu odehrála podstatně více představení, celkem uskutečnila 111 zájezdů. U DPB bylo v rozmezí let 2008 – 2010 zaznamenáno pouze mírné snížení zájezdových představení, což reflektuje zájem o produkci Divadla Petra Bezruče také u mimoostravského publika.

VYUŽITÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY V MÉDIÍCH

Pro prezentaci využití řešené problematiky v médiích jsem zvolila formu magazínu, která je zaměřen na ostravská divadla a významné divadelní události nadcházejícího období. Nalezneme zde recenzi vybrané inscenace, anketu s obyvateli města reflektující jejich vztah k ostravským divadlům, rozhovor s tajemnicí festivalu činoherního divadla Dream Factory Ostrava aj.

Anketa – ptali jsme se obyvatel města Ostrava, která z ostravských divadel rádi navštěvují a jak často se vypraví shlédnout představení?

Michaela Švidrnochová, 25 let, studentka

„Nejčastěji s přáteli v Ostravě navštěvujeme divadlo Komorní scéna Aréna, občas si na doporučení známých zajdeme taky na nějaké představení do Divadla Petra Bezruče. A když je nálada a chuť, tak někdy, většinou jednou za rok, zavítám do Národního divadla moravskoslezského.“

Robert Procházka, 36 let, dispečer

„S manželkou chodíme do divadla celkem pravidelně. Minulý rok jsme měli dokonce předplatné do Arény. Letos už nemáme, ale do divadla si občas zajdeme, i když ne tak často. Ale tak jednou za dva měsíce mě žena do divadla vytáhne, většinou chodíme do Arény.“

Jan Holuša, 18 let, student

„Do divadla moc nechodím. Občas jdeme na nějaké představení se školou, ale že bych šel sám nebo s kamarády, to se nestává. Když jsem byl mladší, chodili jsme s rodiči do Národního divadla, ale teď už jsou smíření s tím, že ze mě kulturní nadšenec nebude. Ve svém volném čase se věnuji spíš sportu.“

Dagmar Benčíková, 22 let, studentka

„S přítelem jsme si minulý rok pořídili předplatné do Divadla Petra Bezruče, takže do divadla chodíme skoro každý měsíc. Do ostatních divadel moc nechodíme, ale slyšela jsem, že existuje společné předplatné všech divadel, to nemusí být špatné. Ráda bych se podívala také do ostatních divadel.“

Marek Sliž, 32 let, technik

„Vzhledem k tomu, že dojíždím každý den do práce, tak skoro veškerý volný čas trávím ve vlaku na cestách, takže na divadlo nemám čas. Naposledy jsem byl v divadle asi před rokem, kdy jsme byli s manželkou na opeře v Divadle Antonína Dvořáka.“

Alternativní scéna v Ostravě zvítězila

Nová přístavba Divadla loutek Ostrava v podobě alternativní scény zaujala odbornou porotu. V architektonické soutěži, kterou každoročně vypisuje statutární město Ostrava, zvítězila a stala se Domem roku 2011.

Ocenění přineslo vítěznému projektu nejen prestižní titul Dům roku a bronzovou plaketu, ale také finanční ohodnocení ve výši 300 tisíc korun. Členy odborné poroty, která rozhoduje o udělení tohoto titulu jsou zástupci odborné veřejnosti, samosprávné orgány

městských obvodů, města a odborů magistrátu. V letošním 18. ročníku soutěže bylo nominováno celkem osm významných a architektonicky zajímavých staveb, které byly dokončeny v daném roce. Mezi přihlášenými stavbami se mimo jiné objevila rekonstrukce s novostavbou ZŠ PORG v Ostravě-Vítkovicích nebo

zrekonstruovaná budova Poliklinika na Kostelní ulici v centru města. Nejvíce však na odbornou porotu zapůsobila nová přístavba alternativní scény Divadla loutek.

Tým architektů, z nichž se někteří podíleli již na stavbě budovy Divadla loutek, se snažil nejen o architektonicky hodnotnou stavbu, která nezapadne v šedi městských budov, ale zároveň chtěl docílit celkové funkčnosti a maximální využitelnosti budovy. Architekti vtiskli budově nezaměnitelnou podobu, která koresponduje s nynější podobou hlavní scény a celkovým duchem divadla.

„Dominantou budovy je bezesporu unikátní loutkový orloj. Součástí přístavby je také amfiteátr, který nabízí funkční propojení s novým divadelním sálem a zajišťuje variabilitu prostoru. Nová alternativní scéna nám tak umožňuje mnohem širší využití divadla a rozšíření programové nabídky,“ komentuje přínos přístavby ředitelka divadla Jarmila Hájková a dodává, „po otevření nové scény jsme na program zařadili také hudební úterky, kde se prezentují ostravské kapely a pravidelná představení pro dospělé diváky, pro ty jsou vyhrazeny pondělní večery.“ Nová alternativní scéna tak plní důležitou funkci, otevírá divadlo široké veřejnosti.

Bouřlivé výšiny vás dostanou až na samotné dno, cesta to ale bude nezapomenutelná!

Do Divadla Petra Bezruče se opět vrátil režisér Jan Mikulášek, který je ostravským divákům znám především prostřednictvím osobitého ztvárnění inscenací Evžen Oněgin, 1984 či Divoká kachna, které jsou u Bezručů i po několika letech stále úspěšně reprízovány. V letošní sezóně nazvané Na cestě nás Jan Mikulášek zavádí do pusté krajiny severního Yorkshiru, kde se budeme moci nechat unášet silným příběhem Kateřiny a Heathcliffa.

Román Emily Brontëové Na větrné hůrce, nebo-li Bouřlivé výšiny, zdramatizoval společně s Martou Ljubkovou. Vyprávění o Kateřině a Heathcliffovi rozhodně není romantickým příběhem, který by mohl být jednoduše označen nálepkou červená knihovna. Román Na větrné hůrce v sobě skrývá mnohem víc než to. Spíš než prostý příběh o lásce je dílo Emily Brontëové o nenávisti ve všech svých podobách a neutuchající touze po pomstě. Křivdy minulosti si žádají odplatu, která bývá nelítostná...

Hlavní postavou příběhu je nalezenec Heathcliff, který nachází svůj nový domov v rodině Earnshawových. Skvěle si rozumí se svou nevlastní sestrou Kateřinou, ovšem její bratr Hindley mu nemůže přijít na jméno. Heathcliff se zamiluje do Kateřiny, ta jeho lásku oplácí. Nicméně když ji o ruku požádá zamožný

Edgar Linton ze sousedství, Kateřina se stává paní Lintonovou. Obyčejný příběh nenaplněné lásky, může se na první pohled zdát. Nicméně to je pouze začátek. Nenápadný počátek příběhu, jehož rozplétáním se postupně odkrývají charaktery hrdinů a dostáváme se až na samotné lidské dno. V příběhu nalézáme četné paralely se světem dnešním. Ať už se jedná o problém rasové nesnášenlivosti, alkoholismus, všudypřítomnou faleš či bezohledné sebeprosazování. To vše se prolíná příběhem, který v moderním pojetí nekompromisně zrcadlí současný stav společnosti.

Mikulášskovo osobité vidění, schopnost hledat a především nalézat neobvyklé, je obdivuhodné. Příběh Emily Brontëové prezentuje divákům ve značně zkrácené formě, přesto nejsou nijak ochuzeni. Podstatnou roli zde hraje vypravěč, kterým se postupně stávají postavy ze hry. Provází nás příběhem a objasňují souvislosti. Potřebný odstup vypravěče je vyjádřen pomocí plexiskla, za kterým postava sedí. Mikulášskova režie je proslulá stylizovaným

herectvím. Je tomu tak také v případě inscenace Na větrné hůrce. Režisér využívá množství náznaků, symbolů a odkazů, z nichž však bohužel ne všechny může divák při prvním shlédnutí zachytit a pochopit. Když na hůrce fouká vítr, pak jedině fénem a déšť zastoupí PET lahve s vodou. Káču, dětskou hračku, která se prolíná celou inscenací, můžeme chápat jako jakýsi symbol života. Její použití je efektní především v závěru, kdy je všech sedm hraček roztočeno a postupně padají na zem. Když se dotočí i ta poslední, dozní hudba, v sále se rozhostí ticho a zbude už jen ten tíživý pocit. Poutavý příběh v bezchybném podání hlavních protagonistů musí vyvolat i v emočně jistějších jedincích, silný dojem.

Herci podávají výborné výkony. Sylvie Krupanská je v roli Kateřiny patřičně chladná a nelítostná. Při ztvárnění druhé z poloh, mladičké Kateřiny, se rázem promění, je rozverná a je dětsky naivní. Herecký výkon Tomáše Dastlíka, představitele Heathcliffa, je bezesporu nejpůsobivější, po celou

dobu inscenace hraje s obdivuhodným nasazením. Jan Mikulášek herecký soubor velmi dobře zná již z předchozí spolupráce a snad právě to je příčinou onoho souznění, které je v inscenaci patrné. Herci jakoby režisérovi rozuměli, plně důvěřovali a inscenace díky tomu funguje jako celek. Vše se zdá být tak, jak bylo zamýšleno, ať už jde o scénu, hudbu nebo o jakýkoliv pohyb či gesto.

Ačkoliv má představení zpočátku poněkud pomalejší rozjezd, vzhledem k nutnosti uvedení kontextu příběhu, postupně si diváka získává, vtahuje ho do děje a ne a ne pustit. Nezbyvá tak než se zatajeným dechem a zvyšujícím se napětím sledovat, jak inscenace graduje. Nedočkavě, ale zároveň s obavami očekávat, jak onen „romantický“ příběh skončí. Pakliže se vydáte k Bezručům shlédnout hru Na větrné hůrce, je více než pravděpodobné, že vám po skončení představení nebude do smíchu. Inscenace ve vás však vyvolá silné emoce, zanechá hluboký dojem a nastolí nejedno téma k přemýšlení. A nespočívá právě v tomto samá podstata divadla?

Divadlo Petra Bezruče Ostrava – Emily Brontëová: Na Větrné hůrce. Režie Jan Mikulášek, dramaturgie Jan Mikulášek a Marta Ljubková, výběr hudby Jan Mikulášek, výprava Marek Cpin, dramaturgie Marta Ljubková. Recenzováno na základě premiéry dne 3. února 2012.

Zažijte netradiční umění

Oceňované divadelní soubory z celé České republiky se začátkem června sjedou do Ostravy, důvodem bude již čtvrtý ročník divadelního festivalu Dream Factory Ostrava. V letošním roce se představí více než dvacet divadelních souborů a organizátoři slibují také bohatý doprovodný program, který bude zahrnovat koncerty, výstavy a besedy.

Týdenní divadelní maratón bude probíhat v termínu 4. - 10. června. Letošní ročník je věnován pražskému Divadlu Komedie, držitele prestižní Ceny Alfréda Radoka v kategorii Divadlo roku 2011, které je i přes četná uznání odborné i divácké veřejnosti nuceno ukončit svou činnost. „Divadlu Komedie bude patřit závěr festivalu, v neděli uvedeme tři z nejoceňovanějších inscenací repertoáru, prostor věnujeme také přednáškám a besedám s tvůrci a umělci spojenými s Divadlem Komedie. V Divadle Petra Bezruče bude také po celou dobu konání festivalu k vidění výstava fotografií zachycující činnost tohoto divadelního fenoménu,“ odtajnila část programu tajemnice festivalu Stanislava Rožnovská.

Kromě Divadla Komedie zavítá do Ostravy také pražské Dejvické Divadlo s inscenací Učpanej systém, ve které se představí mimo jiné Ivan Trojan a Miroslav Krobot, Divadlo Na zábradlí, Národní Divadlo Brno – Reduta. Prostor bude věnován také komornějším souborům a alternativním formám divadla. Diváci mohou shlédnout inscenace olomouckého Divadla na cucky, libereckého Naivního divadla, divadelního souboru Vosto5 a mnoha dalších.

Inscenace budou uváděny v Divadle Petra Bezruče, které je již od počátku hlavním partnerem festivalu, v multizánrovém centru Cooltour a stejně jako v předcházejících ročnících se část programu odehraje také v industriálních prostorách Národní kulturní památky Důl Hlubina. „V pátek a v sobotu se přesuneme do areálu Dolu Hlubina, kde vznikne festivalový areál. Propojení industriálního prostředí a divadla dodává inscenacím nezaměnitelnou „ostravskou“ atmosféru a diváci jsou tímto netradičním spojením nadšeni, což dokazuje jejich zájem v minulém roce, kdy byla představení na Hlubině již dva týdny před začátkem zcela vyprodaná,“ uzavírá Stanislava Rožnovská.

Rozhovor – Stanislava Rožnovská, tajemnice festivalu Dream Factory Ostrava, největšího festivalu činoherního divadla na Severní Moravě, hovoří o letošním ročníku, který se bude konat 4. – 10. června. Festival se uskuteční v industriálním prostředí Dolu Hlubina. Dream Factory Ostrava vedle významných inscenací každoročně představuje také méně tradiční formy umění.

Festival Dream Factory Ostrava má za sebou již tři úspěšné ročníky. Držíte se osvědčené programové linie nebo nabídnete divákům v letošním čtvrtém ročníku něco netradičního?

Původní koncept festivalu, který je zaměřen na využití industriálních prostor, bude zachován. V areálu Dolu Hlubina opět vyroste festivalový areál, kde bude na pěti scénách uvedeno více než deset představení. Zůstává také osvědčená spolupráce s ostravskými divadly, která uvedou v rámci festivalu své nejnovější inscenace. Unikátní novinkou je propojení festivalu Dream Factory Ostrava s festivalem Bez hranic v Českém Těšíně. Diváci si v předprodeji mohou koupit vstupenky na představení našeho partnerského festivalu, zakoupené vstupenky jim poslouží jako jízdenka na vlak na trase Ostrava – Český Těšín.

V programu je několikrát zastoupeno pražské Divadlo Komedie, budou uvedeny celkem tři představení tohoto souboru a dokonce všechna v jeden den. Je v tom nějaký organizační záměr?

Celý festival jsme věnovali Divadlu Komedie, které je bohužel nuceno, díky své špatné finanční situaci a přístupu pražského magistrátu, ukončit svou činnost. Divadlo získalo Cenu Alfréda Radoka v kategorii Divadlo roku 2011 a dlouhodobě patří k nejlepším divadlům v České republice. V rámci festivalu uvedeme tři významné inscenace souboru, prostor věnujeme také přednáškám a besedám s tvůrci spojenými s činností Divadla Komedie a ve foyer Divadla Petra Bezruče bude po dobu konání festivalu k vidění výstava fotografií Divadlo Komedie v obrazech mapující historii tohoto divadelního fenoménu.

Bude letošní program ryze divadelní nebo se diváci mohou těšit také na jiné formy umění?

Ačkoliv se jedná o festival divadelní, stejně jako u předchozích ročníků, jsme na program zařadili také koncerty, výstavy a besedy, které budou probíhat v rámci doprovodného programu. Zatím nechceme prozradit úplně všechno, ale diváci se mohou už teď těšit třeba

na jedinečný koncert Lenky Dusilové, která vystoupí spolu s Janou Vebrovou a Ivanem Acherem.

Předchozí ročníky byly zčásti financovány statutárním městem Ostrava. Je tomu tak i v případě letošního ročníku?

Ano, také v letošním ročníku jsme obdrželi grant a finančně nás podpořilo město, také kraj a Ministerstvo kultury. Přesto jsou náklady na týdenní divadelní festival vysoké a musíme hledat také alternativní zdroje a oslovovat potenciální sponzory. Také bez spolupřátelů, kterými jsou Divadlo Petra Bezruče, Dolní oblast Vítkovice a multižánrové centrum Cooltour, by akce v takovém rozsahu nemohla vzniknout. Všem patří náš velký dík, především pak našim divákům, pro které festival tvoříme a díky jejichž zájmu se každoročně utvrzujeme v tom, že má taková akce v Ostravě smysl.

Které představení by si ostravský divák rozhodně neměl nechat ujít?

Inscenací je letos opravdu mnoho a je nemožné vybrat jednu nejlepší. Program jsme koncipovali tak, aby si vybral opravdu každý. Do Ostravy tak zavítají jak známé soubory – Dejvické divadlo nebo Divadlo Na zábradlí, tak menší divadla, která se zaměřují na méně tradiční formy divadla. Za vidění však určitě stojí inscenace Divadla Komedie, oceňovaná představení Europeana nebo Kauza Médeia. Ale ať už se divák rozhodne pro kterékoliv z letošní pestré nabídky festivalových představení, rozhodně by neměl odcházet zklamán.

Pomáhat u divadla je zábava

Romana Adámková pochází z Ostravy a momentálně studuje druhý ročník práv na Masarykově univerzitě v Brně. Kromě studia se však ve volném čase věnuje také divadlu. Už více než pět let pomáhá v ostravském Divadle Petra Bezruče a jako dobrovolnice se účastnila také několika ročníků divadelního festivalu Dream Factory Ostrava.

K divadlu, jak sama říká, má více než kladný vztah. „Do divadla jsem se poprvé dostala jako malá, kdy mě maminka vzala do Národního divadla Moravskoslezského a od té doby mě divadelní prostředí uchvátilo,“ říká Romana. Zásadní zlom v jejím divadelním životě přišel, když náhodně potkala kamarádku, která v té době pomáhala v Divadle Petra Bezruče. „Požádala mě, jestli bych jí večer v šatně nepomohla s tím, že bych se mohla jít potom zdarma podívat na představení. To mě, jako divadelního nadšence, samozřejmě uchvátilo, večer jsem do Divadla Petra Bezruče přišla a zůstala tam dodnes,“ přibližuje své začátky v divadle Romana.

Když se připravoval historicky první ročník divadelního festivalu Dream Factory Ostrava, oslovil ji ředitel festivalu s tím, zda by neměla zájem o spolupráci a nechtěla zapojit do příprav „Samozřejmě mě to hned zaujalo a bez váhání jsem se stala festivalovým dobrovolníkem,“ říká Romana a dodává, „brala jsem to jako jedinečnou příležitost, jak dělat něco užitečného v oblasti, která mě zajímá, zažít něco nového a především získat cenné zkušenosti. Všechna má očekávání to splnilo, a navíc jsem poznala mnoho skvělých lidí.“

Momentálně jsou přípravy na čtvrtý ročník festivalu v plném proudu a Romana je v organizačním týmu, kde má mimo jiné na starosti letošní tým dobrovolníků, je jejich koordinátorkou. „Vzhledem k tomu, že jsem se aktivně účastnila všech předchozích ročníků a vím, jak takový festival funguje, byla mi svěřena tato funkce. Uvíjala jsem to, protože mám ráda práci s lidmi.“ Zájem dobrovolníků je údajně velký. „Byli jsme až překvapení, ale dobrovolníci se nám hlásili sami hned po tom, co jsme zveřejnili první informace o festivalu, žádnou konkrétní výzvu jsme tedy podávat nemuseli,“ raduje se Romana.

Svou funkci sice bere zodpovědně, ale zastává názor, že festival je hlavně o pohodě a zábavě, na kterou se najde čas i během dobrovolničení. „Pokud máte rádi kulturu, chcete

vidět, jak to chodí na divadelním festivalu, nakouknout do zákulisí nebo vás láká industriální prostředí, ve kterém festival probíhá, je to jedinečná šance jak smysluplně využít volný čas a pomoci dobré věci,“ uzavírá Romana, která sama plánuje aktivní účast také na dalších ročnících festivalu.

ZÁVĚR

Kultura tvoří duchovní základ společnosti, zároveň přispívá ke vzdělanosti a tvořivosti jedinců. Ačkoliv celkové přínosy kulturní, potažmo divadelní, činnosti pro společnost nejsou tak zřejmé a snadno vyčíslitelné jako materiální výnosy z ostatních odvětví, jejich význam je nesporný. Financování divadel v České republice se bohužel nedá označit za ideální. Jelikož se náš stát dlouhodobě ocitá v nepříznivé ekonomické situaci, finance potřebné na zajištění kulturních institucí v dostačující míře bohužel chybí. V současné době se dokonce uvažuje o zrušení Ministerstva kultury což by mohlo mít na českou kulturu fatální dopad.

Pravděpodobně nejvíce negativních ohlasů v oblasti divadelnictví za poslední dobu zaznamenaly výsledky grantového řízení hl. města Prahy na provozovatele divadla Komedie. I přes nesporné umělecké kvality Pražského komorního divadla – současného provozovatele, jeho progresivnímu vývoji a silné dramaturgické linii respektující celkovou koncepci divadla, bylo nuceno ukončit svou činnost. Divadlo bohužel nedosahovalo patřičného hospodářského výsledku a ze strany Magistrátu nedošlo ke zohlednění uměleckého významu tohoto divadla v kontextu českého divadelnictví.

Nemělo by docházet k zaměňování ceny divadla na trhu kultury a jeho hodnoty, která je sice nevyčíslitelná, leč významná. Divadlo je velmi specifickým odvětvím a jen velmi těžko dokáže fungovat v tržním prostředí bez toho, aby se to neodrazilo na umělecké kvalitě, která se snižuje zařazováním přístupnějších a divácky atraktivnějších inscenací, které generují zisk. Divadlo by mělo být jasně definováno jako veřejná služba a být podporováno veřejnými prostředky. Samozřejmostí by však měla být větší transparentnost hospodaření s těmito prostředky.

Cílem práce bylo přiblížit financování divadel v kontextu české kulturní politiky. Na teoretické vymezení systému financování divadel v ČR navazoval praktický rozbor činnosti a hospodaření konkrétních divadelních subjektů. Pro demonstraci dané problematiky byla vybrána dvě ostravská divadla – Komorní scéna Aréna, příspěvková organizace a Divadelní společnost Petra Bezruče, s.r.o., jakožto zástupci odlišných právních forem provozování divadla. Po provedení analýzy činnosti a hospodaření vybraných divadel lze říci, že situace v Ostravě není nijak alarmující, přesto by podíl veřejných prostředků měl pokrývat větší část nákladů divadel na jejich provoz. Přestože divadla ve výsledku, dle dostupných údajů, nebyla v žádných z let ve sledovaném období ztrátová, výrazného zisku nedosahovala. A to i přes získávání alternativních finančních prostředků, zvýšení ceny vstupného a především vysoké návštěvnosti, která dosahovala nadprůměrných hodnot. Umělecká kvalita

obou sledovaných divadel je nepopíratelná, což dokazují četná ocenění odborné veřejnosti, která zvyšují prestiž nejen samotných umělců a souborů, ale také města Ostravy. Je tedy nejen v zájmu divadel, ale také ve veřejném zájmu, aby ostravská divadla prosperovala, a to jak po stránce ekonomické, tak umělecké.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ODBORNÁ LITERATURA

DVOŘÁK, Jan. *Kreativní management pro divadlo aneb O divadle jinak. Kapitoly k tématu realizace divadla*. 2. vyd. Praha: pražská scéna, 2004. 337 s. ISBN: 80-86102-53-X.

DVOŘÁK, Jan. *Malý slovník managementu divadla*. 1. vyd. Praha: Pražská scéna, 2005. 311 s. ISBN 80-86102-49-1.

DVOŘÁK, Jan. *Management divadla – antologie textů*. 2. vyd. Praha: Pražská scéna, 2004. 196 s. ISBN 80-86102-50-5.

HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 2. vyd. Opava: Optys, 2007. 207 s. ISBN 80-85819-60-0.

HAMERNÍKOVÁ, Hana. *Financování ve veřejném a neziskovém nestátním sektoru*. Praha : Eurolex Bohemia, 2000. 213 s. ISBN 80-902-7523-0.

NAHODIL, František a kol. *Ekonomika veřejného sektoru a její financování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5.

NEKOLNÝ, Bohumil; a kol. *Divadelní systémy a kulturní politika*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 2006. 152 s. ISBN 80-7008-197-X.

OCHRANA, František; a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance. Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

PATOČKA, Jiří; HEŘMANOVÁ, Eva. *Lokální a regionální kultura v České republice*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 199. s. ISBN 978-80-7357-347-8.

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav a JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. přepracované vydání*. Praha : ASPI Publishing, s.r. o., 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

VOJÍK, Vladimír. *Podnikání v kultuře a umění*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2008. 184 s. ISBN 978-80-7357-356-0.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Státní kulturní politika na léta 2009 – 2014*. [online]. [25. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-politika/kulturni-politika-fresh.pdf>, str. 2.

NIPOS. *Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009*. [online]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wpcontent/uploads/2010/01/Vysledek_uctu_kultury_CR_za_rok_2009.pdf.

MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Komparace systémů finanční podpory kultury v ČR s vybranými vyspělými státy*. [online]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-politika/Studie-a-analyzy/Komparace-systemu-financi-podpory-kultury-v-CR-s-vybranymi-vyspelymi-stat.pdf>.

NIPOS. *Základní statistické údaje o kultuře v České republice 2010*. [online]. [26. 4. 2012]. Dostupné z: http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/Statistika_kultury_2010_Umeni_web.pdf. Vlastní zpracování, 2012.

DIVADELNÍ ÚSTAV. *Transformace divadelního systému v České republice*. [online]. [28. 3. 2012]. Dostupný z: <http://host.divadlo.cz/box/clanek.asp?id=5422/>.

MAGISTRÁT HL. M. PRAHY. *Zpráva o postupu transformace divadel zřizovaných hlavním městem Prahou*. [online]. [6. 5. 2012]. Dostupný z: http://kultura.praha-mesto.cz/67165_Zprava-o-postupu-transformace-divadel-zrizovanych-hlavnim-mestem-Prahou.

MAGISTRÁT HL. M. PRAHY. *Grantový systém hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010 – 2015*. [online]. [20. 4. 2012]. Dostupný z: <http://kultura.praha-mesto.cz/GRANTY-HL-M-PRAHY/Grantovy-system-hl-m-Prahy-v-oblasti-kultury-a-umeni-2010-2015>.

DPB. *Historie*. [online]. [15. 4. 2012]. Dostupné z: <http://bezruc.cz/text/46/historie>.

MAGISTRÁT MĚSTA OSTRAVY. *Zpráva o výsledku hospodaření statutárního města Ostrava za rok 2008 - závěrečný účet*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-financi-a-rozpocet/oddeleni-rozpocetove/zpravy/zaverecny-ucet-2008>.

OBCHODNÍ REJSTŘÍK A SBÍRKA LISTIN. *Účetní závěrka r. 2008, vč. přílohy*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a288176&dokumentId=C+16917%2fSL20%40KSOS&klic=SHzvmV30I28%2f3M9G9oysVQ%3d%3d>.

MAGISTRÁT MĚSTA OSTRAVY. *Zpráva o výsledku hospodaření statutárního města Ostrava za rok 2009 - závěrečný účet*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-financi-a-rozpocet/oddeleni-rozpocetove/zpravy/zaverecny-ucet-2009>.

OBCHODNÍ REJSTŘÍK A SBÍRKA LISTIN. *Účetní závěrka r. 2009, vč. přílohy*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a288176&dokumentId=C+16917%2fSL21%40KSOS&klic=SHzvmV30I28%2f3M9G9oysVQ%3d%3d>.

MAGISTRÁT MĚSTA OSTRAVY. *Zpráva o výsledku hospodaření statutárního města Ostrava za rok 2010 - závěrečný účet*. [on-line]. [4. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-financi-a-rozpoctu/oddeleni-rozpoctove/zpravy/zprava-o-vysledku-hospodareni-2010>.

JINÉ ZDROJE

INSTITUT UMĚNÍ – DIVADELNÍ ÚSTAV. *Dobrovolníci pro kulturu. Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*. 1. vyd. 2011. 128 s. ISBN 978-80-7008-268-3.

MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Kulturní politika v České republice*. 1. vyd. 2001. 82 s. ISBN 80-86310-18-3.

DIVADLO PETRA BEZRUČE. *Divadlo Petra Bezruče 1995 – 2005*. Ostrava, 2005. 100 s.

ZPRÁVA O HODNOCENÍ ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2008. Komorní scéna Aréna, příspěvková organizace. 2008. 15 s.

ZPRÁVA O HODNOCENÍ ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2009. Komorní scéna Aréna, příspěvková organizace. 2009. 16 s.

ZPRÁVA O HODNOCENÍ ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2010. Komorní scéna Aréna, příspěvková organizace. 2010. 19 s.

SEZNAM ZKRATEK

OS – Organizační složky

PO – Příspěvková organizace

IČO – Identifikační číslo

VH – Výsledek hospodaření

NIPOS – Národní informační a poradenské středisko kultury

ČNR – Česká národní rada

ČR – Česká republika

MK – Ministerstvo kultury

KSA – Komorní scéna Aréna

DPB – Divadlo Petra Bezruče

DSPB – Divadelní společnost Petra Bezruče

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. 5. 2012

Michaela Kubicová